

**STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)**

HÖGERPOPULISM OCH ABORTATTITYDER I POLEN OCH SVERIGE

En kvantitativ analys av högerpopulistisk
partitillhörighet och väljares abortattityder

Mirjam Gustavsson

Kandidatuppsats:	15 HP
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2022
Handledare:	Gefjon Off

Abstract

Support for rightwing populist parties has increased in Europe over the last decade. Alongside the rise of rightwing populism that can be seen in many democratic states there has also been a shift in support for legally free abortion. The abortion debate became once again salient when the USA overturned their national abortion legislation in summer 2022 and in Europe there is increasingly higher number of rightwing populist parties who are questioning free abortion legislation, with most notable consequences in the Polish abortion law. This thesis therefore aims to investigate the relationship between populist rightwing partisanship and voters' abortion attitudes. Given these parties' promotion of conservative gender values and previous studies' finding that voters' partisanship influences their attitudes, I theorize that the rise of rightwing populism may influence voters' gender equality attitudes, and more specifically their abortion attitudes. The thesis further investigates whether the relationship between populist rightwing partisanship and abortion attitudes differs between countries with a conservative and a liberal gender regime. I theorize that, in a conservative gender regime the correlation between rightwing populist partisanship and conservative abortion attitudes is stronger than in a liberal gender regime.

The results reveal a positive, significant relationship between populist rightwing partisanship and conservative abortion attitudes. However, contrary to my expectations, the strength of the relationship does not differ between Poland and Sweden. Previous literature argues that elite influence is stronger in states where the abortion debate is politicized and polarized, however, this thesis' results show that the relationship is equally strong in Poland and in Sweden. Some previous literature also argues that anti-feminist elite influence is stronger in states with fragile gender norms and conservative gender regimes, however, that does not seem be the case when comparing Poland and Sweden. The finding that there is a significant, positive relationship between populist rightwing partisanship and conservative abortion attitudes, and this relationship is independent of a country's gender regime, draws attention to the importance of safeguarding abortion rights in all countries and especially those countries experiencing a rise of the populist radical right.

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2022
Handledare:	Gefjon Off
	Right-wing populism, partisanship, abortion attitudes, gender regimes, gender roles, Poland, Sweden
Nyckelord:	Högerpopulism, partitillhörighet, abortattityder, jämställdhetsregim, könsroller, Polen, Sverige
Antal ord:	12 799

Innehåll

Tabell och figurförteckning	2
1. Inledning.....	3
2. Teori och tidigare forskning	5
2.1 Tidigare forskning	5
2.1.1 Abortattityder	5
Könsroller och abort.....	5
Religiöspraktik och partitillhörighet	6
2.1.2 Högerpopulism och könsroller.....	7
2.2 Teori.....	8
2.2.1 Elit inflytande på väljares attityder	8
Politiskt informerade väljare	9
Mediediskurs och normalisering av högerpopulistisk retorik	9
Motivering av sambandet	10
2.2.2 Jämställdhetsregimer.....	10
Definition av jämställdhetsregimer	11
Motivering av sambandet	12
Hypoteser:	13
3. Val av fall	14
3.1 Polen	14
Lag och Rättvisa (PiS).....	14
Abortlagstiftning	15
3.2 Sverige	15
Sverigedemokraterna (SD).....	15
Abortlagstiftning	16
3.3 Motivering av jämförelse mellan Polen och Sverige.....	16
4. Metod och material.....	18
4.1 Metod.....	18
4.1.1 Regressionsanalys	18
4.2 Material.....	19
4.3 Operationalisering av variablerna.....	19
4.3.1 Beroende variabel	19
4.3.2 Oberoende variabel	20
4.3.3 Interaktiv variabel	21
4.1.4 Kontroll variabler.....	22

Religiös praktik	22
Kön	22
Ålder.....	23
Inkomst.....	23
Utbildning.....	23
Storlek av stad	23
5. Resultat.....	25
5.1 Beskrivande statistik	25
5.2 Regressionsanalys	27
6. Avslutande diskussion.....	30
Referenser.....	32

Tabell och figurförteckning

Figur 2.1: Kausal modell.....	s.10
Figur 2.2: Kausal modell.....	s.13
Tabell 5.1: Beskrivande statistik.....	s.25
Figur 5.1: Beskrivande statistik.....	s.26
Tabell 5.2: Regressionsanalys.....	s.27
Figur 5.2: Profile plot.....	s.29

1. Inledning

I Europa har högerpopulistiska partier tagit alltmer makt i nationella parlament och närvaron i media har normaliserats. I Sverige har högerpopulistiska representanter drivit motioner om skärpt abortlagstiftning (Motion:2020/21:2613), i Polen har högerpopulistiska partier valt att skärpa abortlagstiftningen (Gwiazda, 2021b) och i USA avvecklades den nationella abortlagstiftningen sommaren 2022 där frågan länge har varit polariserad (Osborne et al., 2022). Det har lett till en ökad debatt kring abortfrågan och hur abortlagstiftningen borde se ut i Europa och EU (Fiala et al., 2022), men det är fortsatt inte klart vad som hänt med medborgarnas abortattityder i Europa. Det har skett ett skifte i abortfrågans globala sammanhang där den är mer politiserad i flera länder och att det drivs konservativa utvecklingar snarare än liberalisering av abortlagstiftning (Gwiazda, 2021b; Osborne et al., 2022). Förändring i väljares attityder kan hjälpa oss förstå i vilken utsträckning politiska aktörer och partitillhörighet har påverkat väljarnas attityder.

Högerpopulistiska partier har i Europa en konservativ syn på könsroller och reproduktiv hälsa (Dietze & Roth, 2020; Bulut & Yiladirim, 2021), vilket leder till att de har en negativ inställning till abort (Akkerman, 2015; Osborne et al., 2022). Partitillhörighet påverkar medborgarnas attityder eftersom det ger en tydlighet för väljarna vad de ska tycka i olika frågor (Bisgaard & Slothuus, 2021). Det går därför att anta att partitillhörighet kommer påverka de högerpopulistiska väljarnas abortattityder. Tidigare forskning fokuserar främst på hur religion påverkar medborgares abortattityder men eftersom även politiska eliten har ett samband med väljares attityder vill jag testa för det i abortfrågan.

Abortfrågan har länge varit polariserad, framför allt i USA, vilket har lett till att omfattande forskning har gjorts på partitillhörighet och inställning till abort (Adams, 1997; Carmines et al., 2010; Leeper & Slothuus, 2014). Politiska elitens inverkan på väljarnas attityder ökar i de frågor som är politiserade, framträdande och polariserade (Adams, 1997; Slothuus & Bisgaarden, 2011; Bulut & Yiladirim, 2021). Forskningen fokuserar framför allt på att undersöka partitillhörighet i länder med polariserade och konservativa jämställdhetsregimer men jag vill veta om partitillhörighet även har en inverkan i liberala och progressiva jämställdhetsregimer. Däremot saknas forskning som prövar sambandet i förhållande till abortfrågan i två europeiska länder. Jag vill därför undersöka två olika kontexter, där Sverige är ett av Europas mest liberala och progressiva länder medan Polen å andra sidan är ett av det mest konservativa.

Det antas ofta att Sverige har stabila jämställdhetsnormer och konsensus kring abortfrågan, men med ett ökat stöd för ett parti som förespråkar konservativa könsroller och abortlagstiftningar blir det intressant att undersöka om det påverkar styrkan i politiska elitens inverkan på väljarnas attityder. Polen och Sverige valdes eftersom de har olika jämställdhetsregimer, utöver det kan även andra aspekter skilja sig mellan länderna vilket jag också tar upp en diskussion kring. Polen och Sverige har olika jämställdhetsregimer med olika abortlagstiftningar och jämställdhetsnormer, där Polen definieras som konservativ jämställdhetsregim och Sverige som liberal jämställdhetsregim. Relevansen för länderna grundar sig även i skiftet som skett sen Polen på 70-talet hade en liberal abortlagstiftning och svenska kvinnor åkte till Polen för att göra abort eftersom det då var förbjudet i Sverige (Dahlström, 201). Alltså är syftet att undersöka i vilken utsträckning jämställdhetsregimer påverkar sambandet mellan partitillhörighet och väljares attityder.

Jag väljer därför att jämföra Polen och Sverige som har olika jämställdhetsregimer och normer kring könsroller. Polen har sedan kommunismens fall 1989 haft strikta abortlagar jämfört med andra forna kommunistiska stater och övriga Europa (Jelen & Wilcox, 2005). Sverige har en progressiv jämställdhetsregim med liberala jämställdhetsnormer (Towns et al., 2014) och anses ofta vara en stabil progressiv stat (Off, 2022). Med den ökade diskussionen och politiserade debatten kring abort globalt är det intressant att undersöka om det påverkar även i progressiva stater. Resultatet kommer kunna svara på om det finns ett samband mellan partitillhörighet och abortattityder men att förklaringar till vad som styr det sambandet är något som framtida forskning får svara på. Jag kommer däremot presentera vilka teoretiska förklaringar tidigare forskning har kommit fram till för att förklara riktningen på sambandet.

Uppsatsen kommer undersöka en möjlig förklaring till sambandet mellan partitillhörighet och abortattityder. Det är viktigt att poängtera att det kan finnas fler förklaringar för förändring i väljares abortattityder så som en kris eller händelse som leder till politisering eller att väljare ändrar åsikt. Sambandet kan även påverkas av att partier följer väljargruppens intressen eller att väljare väljer det parti som delar deras abortåsikter. Resultatet kommer därför inte bevisa kausaliteten för sambandet mellan partitillhörighet och abortattityder. Resultatet kommer kunna svara på om styrkan i sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och högerpopulistiska väljares abortattityder förändras i olika jämställdhetsregimer.

Jag vill ta reda på vad som händer med väljares abortattityder när högerpopulistiska partier driver konservativ syn på abortlagstiftning, alltså hur påverkar högerpopulistisk partitillhörighet väljarnas abortattityder. Syftet med uppsatsen blir därför att ta reda på i vilken utsträckning högerpopulistisk partitillhörighet påverkar abortattityder hos högerpopulistiska väljare, samt i vilken utsträckning landets jämställdhetsregim påverkar sambandet.

Uppsatsen utreder därför följande forskningsfrågor:

1. I vilken utsträckning finns det ett samband mellan högerpopulistisk partitillhörighet och högerpopulistiska väljares abortattityder?
2. I vilken utsträckning påverkas sambandet i en konservativ jämställdhetsregim jämfört med en liberal jämställdhetsregim?

Genom att undersöka dessa frågor kommer jag bidra till den tidigare forskningens luckor och utöka förståelsen för sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och högerpopulistiska väljares abortattityder.

Uppsatsens disposition utgår från att först presentera tidigare forskning kring förändring i abortattityder och högerpopulism och könsroller. Sen en teoretisk förklaring till sambanden mellan oberoende, beroende och interaktivvariabel. I val av fall presenteras definitionen av jämställdhetsregimerna för Polen och Sverige utifrån tidigare forskares definitioner. Därefter presenteras OLS regressionen som vald metod och materialet från European Values Study 17. Avslutningsvis presenteras resultatet och de huvudsakliga slutsatserna som kan dras från regressionen. Och till sist förs en diskussion kring resultatets betydelse, möjlig framtida forskning och en kritisk reflektion över uppsatsens metod och slutsatser.

2. Teori och tidigare forskning

I kommande avsnitt redogörs för den tidigare forskningen kring abortattityder och högerpopulism i förhållande till könsroller och attityder. Även vilka kontexter som tidigare forskning fokuserat på och vilka luckor som finns diskuteras. I teorin presenteras utförlig definition och diskussion av jämställdhetsregim samt motivering och förklaring av sambandens mekanismer och riktningar.

2.1 Tidigare forskning

Den tidigare forskningen har framför allt undersökt partitillhörighet och väljares abortattityder i konservativa jämställdhetsregimer. Förändring i abortattityder visar sig främst bero på religion, konservativa könsroller och partitillhörighet (se t.ex. Halman & van Ingen, 2015; Gwiazda, 2021a). Högerpopulistiska partier tenderar att driva konservativa könsroller och motsätta sig liberalisering av abortlagstiftning (Akkerman, 2015). Det konstateras även att högerpopulismens intresse och påverkan på jämställdhetsattityder underskattas (Roth & Dietze, 2020), något som öppnar en lucka att utöka forskningen inom.

2.1.1 Abortattityder

Det finns olika förklaringar till vad som påverkar väljares abortattityder, så väl som partitillhörighet är det viktigt att poängtera att det även finns andra förklaringar. Medborgarnas attityder till abort påverkas av ålder, (Osborne et al., 2022), religiös praktik (Halman & van Ingen, 2015, Hayes & McKinnon, 2018), konservativa uppfattningar av könsrollerna samt partitillhörighet (Jelen & Wilcox, 2005; Gwiazda, 2021a; Osborne et al., 2022). Framför allt religion har pekats ut som en faktor till medborgares negativa abortattityder med grund i att religiösa människor tenderar att anse att Gud är den som ska bestämma över liv och död (Halman & van Ingen, 2015, Hayes & McKinnon, 2018). Men med den minskade frekvensen i kyrklig närvaro har kristendomens inflytande över europeiska medborgare minskat (Hayes McKinnon, 2018) och de bör därför söka sig till andra källor och förebilder att forma sina åsikter efter (Halman & van Ingen, 2015) vilket kan vara politiska ledare och politiska signaler (Jelen & Wilcox, 2005; Osborne et al., 2022). Den tidigare forskningen har främst religion, ålder eller kön som oberoende variabel (Jelen & Wilcox, 2005; Halman & van Ingen, 2015; Hayes & McKinnon, 2018; Osborne et al., 2022). Däremot är forskningen kring politisk tillhörighet och abortattityder visat sig vara skral i ett europeiskt sammanhang.

Könsroller och abort

Tidigare forskning konstaterar att abortattityder påverkas av vilken bild av kvinnor och mödrar som reproduceras (Gwiazda, 2021a; Osborne et al., 2022; Jelene & Wilcox, 2005), men det har inte ingått i deras kvantitativa modeller. Den tidiga forskningen av Jelene och Wilcox (2005) definierar förändring i abortattityder utifrån tre aspekter: tid, strukturell och sammansatt förändring. De konstaterar att förändring över tid har mest inverkan vilket inkluderar förändring av normer och politisk retorik eller framställningen av abort (Jelene och Wilcox, 2005). Osborne et al. (2022) diskuterar också inverkan från politisk retorik och framställningen av abort och menar att diskursen kring kvinnors reproduktiva autonomi tenderar att drivas av sexistisk retorik. Tidigare forskning menar däremot att negativ inställning till abort inte påverkas av kön utan snarare styrs av vilken uppfattning personerna har kring könsroller och

ideal bilden av kvinnans roll i samhället (Jelen & Wilcox, 2005; Osborne et al., 2022). Forskningen konstaterar att det kan bero på att abortdebatten sällan formuleras utifrån perspektivet att det begränsar kvinnors fri- och rättigheter utan snarare vänds till fostrets rättigheter eller om en är för eller mot rätten till liv (Osborne et al., 2022).

Osborne et al. (2022) konstaterar att den ”välvilliga sexismen” leder till en negativ bild av frivillig abort eftersom det bryter mot de normer och förväntningar som sätts på kvinnan. Välvillig sexism definieras som den omedvetna normen att sätta kvinnor i underordnade positioner och som primär omsorgsgivare (Bulut & Yiladirim, 2021; Osborne et al., 2022). Osborne et al. (2022) drar slutsatsen att den välvilliga sexismen odlar negativa abortattityder eftersom abort ses som ett hot mot förväntningen av kvinnans roll. Det spelar alltså roll vilken kontext som abortattityderna undersöks i eftersom normerna påverkar synen på kvinnors roll (Jelen & Wilcox, 2005).

Religion tenderar att vara förklaringsfaktor till negativa abortattityder visar Osborne et al (2022) att partitillhörighet har en unik effekt på abortattityder även vid kontroll för religion. Även Jelene och Wilcox (2005) diskuterar att sambandet mellan religion och abortattityder kan vara oförändrat trots en ökad påverkan från politisk tillhörighet. Osborne et al. (2022) drar slutsatsen att väljare med liberal partitillhörighet i högre utsträckning är positiva till abort än väljare med konservativ partitillhörighet i Nya Zeeland. Osborne et al. (2022) menar vidare att det behövs ytterligare forskning i länder där abortfrågan inte är polariserad och med flerparti parlament. Det är alltså ett relevant tillägg till forskningen att undersöka partitillhörighet och abortattityder i kontexten för ett land med liberal jämställdhetsregim och jämföra med en konservativ.

Religiös praktik och partitillhörighet

Religions starka samband med abortattityder är starkt förankrad och undersökt av tidigare forskning (se t.ex. Halman & van Ingen, 2015; Hayes & McKinnon, 2018). De tidiga studierna kring abortattityder i Europa har undersökt religions påverkan på medborgarnas abortattityder och utvecklingen av abortlagstiftning i Europa (Jelen, O'Donnell & Wilcox, 1993; Kuluczycycki, 1995). Den senare forskningen påpekar att politisk tillhörighet har en unik effekt på abortattityder (Jelen & Wilcox, 2005; Osborne et al., 2022) men det finns inte många studier i europeisk kontext som undersöker partitillhörighet med jämförelse av två olika jämställdhetsregimer.

Enligt Halman & van Ingen (2015) har religion länge haft monopol på att påverka människors moraliska kompass men med den ökade sekulariseringen i Europa har det förändrats. Medborgarnas attityder är inte längre lika homogena och påverkas av flera olika elitaktörer (Halman & van Ingen, 2015; Hayes & McKinnon, 2018). De senare studierna har således öppnat för att undersöka partitillhörighets påverkan på attityder som alternativ till konservativa och traditionella kristna värderingar (Jelene & Wilcox, 2005; Hayes & McKinnon, 2018; Osborne et al., 2022). Gemensamt för forskningen är att undersöka vilka elitaktörer som har inflytande på medborgarnas attityder. De länder som den tidigare forskningen har undersökt är framför allt USA (Osborne et al., 2022), Polen (Jelen & Wilcox, 2005), Nordirland (Hayes & McKinnon, 2018) och Turkiet (Bulut & Yiladirim, 2021), länder där abortfrågan är högt politiserad och polariserad eller staten har starka konservativa värderingar i sin lagstiftning.

Forskningen menar att det inte är specifikt tro eller ideologi som driver negativa abortattityder utan att det är viktigt att poängtera vilka praktiker och normer som förespråkas av

representanterna (se tex. Halman & van Ingen; 2015; Osborne et al., 2022). Jelen, O'Donell och Wilcox (1993) menar i linje med Halman och van Ingen (2015) att negativa attityder snarare är ett resultat av en kedjereaktion från katolska värderingar och traditionella föreställningar än en direkt följd av att en person väljer att vara katolsk. Framför allt ses religion ha en effekt på abortattityder eftersom det inom flertal religioner tolkats argument för att abort är fel eftersom det bara är Gud som får bestämma över liv och död (Halman & van Ingen, 2015). Alltså en indirekt inverkan genom att forma människors värderingar och attityder genom signaler och riktlinjer för ens moraliska kompass snarare än att det är en direkt följd av att vara religiös. Kyrkans moraliska inflytande har enligt tidigare forskning minskat vilket öppnar för att medborgarnas attityder formas mer fritt och medborgarna söker andra förebilder för att forma och definiera sina åsikter och tillhörighet (Hayes & McKinnon, 2018; Halman & van Ingen, 2015). Ställs det mot att Osborne et al. (2022) som menar att konsumtionen av politiska representanters formuleringar och retorik i media vilket påverkar medborgarnas attityder kan det alltså bli de nya förebilderna och riktlinjerna för medborgarna att forma sina åsikter efter.

2.1.2 Högerpopulism och könsroller

Högerpopulism är en ideologi som den tidigare forskningen anser vara heterogen och benägen att kunna tillskrivas en mängd olika partier, praktiker och åsikter (Akkerman, 2015; Dietze & Roth, 2020). Högerpopulistiska partier driver ofta en konservativ syn på könsroller och förespråkar den traditionella heteronormativa familjen (Townsend et al., 2014; Off, 2022). Forskningen menar att högerpopulism inte bara begränsas till partier och politisk ideologi utan även praktiseras genom retorik, media diskurser och narrativ (Dietze & Roth, 2020; Roth, 2021). Akkerman (2015) menar att högerpopulistiska partier i allmänhet driver negativ syn på abort eftersom det är ett karaktäristiskt drag i att driva konservativa könsroller och anti-feministiska värderingar. Det leder i sin tur till att högerpopulistiska partier bildar opposition till liberala jämställdhets policier kring abort, LGBTQ+ eller arbetsmarknadspolitik (Akkerman, 2015; Off, 2022). Det är därför relevant att undersöka just högerpopulistisk partitillhörighet eftersom det är högerpopulistiska partier som driver konservativa könsroller och negativa abortattityder.

Tidigare forskning menar att högerpopulismens inverkan på kön, jämställdhet och kvinnors rättigheter är förbisedd och behöver forskas mer på (Auers & Kasekamp, 2013; Akkerman, 2015; Dietze & Roth, 2020; Dona, 2020; Gwiazda, 2021a; Bulut & Yiladirim, 2021). Fokus har framför allt legat på att motivera varför högerpopulismen har ett genusfokus och ett intresse för att driva en anti-feministisk diskurs (Dietze & Roth, 2020; Bulut & Yiladirim, 2021; Roth, 2021). Men även att förstå skillnaden mellan olika högerpopulistiska partier och varför de driver skärpning av abortlagstiftning (Auers & Kasekamp, 2013; Akkerman, 2015; Dietze & Roth, 2020). Auers och Kasekamp (2013) konstaterar även att högerpopulistiska partier får framgång av att deras narrativ och retorik har normaliserats. Forskningen menar att högerpopulistiska partier och representanter beskyller feministiska och liberala rörelser för de problem och konflikter som drabbar deras väljare (Roth & Dietze, 2020; Roth, 2021). Bulut och Yiladirim (2021) menar att populistiska partier beskyller feministiska rörelser för att skapa onödiga konflikter som hotar folkets samhörighet, med grund i att populistiska partier vill driva idén om att folket behöver stå enade mot ett yttre eller elitistiskt hot. Även formuleringar kring internationellt jämställdhetsarbete beskylls för att vara västerländsk ideologisk kolonialism av ungerska och polska högerpopulister som motsätter sig internationellt samarbete (Dietze & Roth, 2020; Dona, 2020). Högerpopulistiska partier ser negativt på abort eftersom de tenderar

att se negativt på den liberaliseringen av kvinnors roll i samhället och på arbetsmarknaden (Akkerman, 2015; Donà, 2020). Litteraturen har undersökt vad som driver högerpopulismens negativa abortsyn men det har inte undersökts i vilken utsträckning eller i vilka kontexter högerpopulismens syn påverkar sina väljares abortattityder.

Högerpopulistiska partier i Europa använder sig av jämställdhetspolitik för att legitimera sina främlingsfientliga argument (Akkerman, 2015; Dietze & Roth, 2020; Donà, 2020; Off, 2022). Genom att påpeka att ”de andra” utgör ett hot mot den nationella jämställdheten blir genuspolitiken ett meta-språk för att driva en exkluderande politik (Akkerman, 2015; Dietze & Roth, 2020; Donà, 2020). Sambandet mellan kön och högerpopulism är relevant att undersöka eftersom högerpopulistiska partier och representanter ständigt återkommer till att diskutera jämställdhet och reproduktiv hälsa (Dietze & Roth, 2020; Donà, 2020). Samt att de inte driver jämställdhetspolicys med syftet att förbättra jämställdheten (Akkerman, 2015; Off, 2022). Dietze och Roth (2020) diskuterar högerpopulismens fokus på kön och reproduktiv hälsa som ”right-wing populist complex” (Dietze & Roth, 2020, s.9). Det är därför intressant att undersöka i vilken utsträckning högerpopulistisk partitillhörighet har för samband med väljares abortattityder.

Akkerman (2015) menar att högerpopulistiska partier driver konservativa och traditionella könsroller. Det bekräftas av Dietze och Roths (2020) exempel när Ungerns president säger att nationen behöver bli manlig för att bli stark eller att Turkiets parlament förespråkar patriarkala strukturer inom ekonomisk och social lagstiftning (Bulut & Yiladirim, 2021). Bulut & Yiladirim (2021) undersöker hur Turkiets president uttalar sig kring jämställdhet och kvinnans roll i samhället och drar slutsatsen att kvinnan ses som underordnad även när kvinnor innehar 40% av parlamentets platser. Reproduceringen av konservativa könsroller genom retorik och signaler används för att begränsa kvinnors deltagande i det offentliga och minskar inte bara för att det finns hög representant eller liberalisering av kvinnans roll (Dietze & Roth, 2020; Bulut & Yiladirim, 2021). Donà (2020) menar att högerpopulismen i Europa har på flera punkter vävts samman med fundamentalt religiösa argument så som att förespråka kärnfamiljen, heteronormativitet och kontroll över reproduktiv hälsa. Forskningen kring högerpopulism och abortattityder är skral trots de könsroller som högerpopulismen reproducerar. Därför finns det vidare syfte att undersöka sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och väljarnas abortattityder.

2.2 Teori

Nedan motiveras sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet, väljares abortattityder och jämställdhetsregim. Det kommer även klargöras för vilken definition av jämställdhetsregimer som används och varför det är en aktuell interaktiv variabel.

2.2.1 Elit inflytande på väljares attityder

För att förklara i vilken utsträckning högerpopulistiska partier påverkar sina väljares abortattityder behövs det förståelse för hur politiska eliten påverkar väljares attityder. Tidigare forskning kring elitinflytande har fokuserat främst på vilka förutsättningar och kontexter som påverkar elitinflytandets påverkan på medborgaropinion och lyfter då olika kontexter så som politiskt informerade medborgare (Bullock, 2011) och policyområdets politisering eller polarisering (Adams, 1997; Slothuus & Bisgaard, 2021). Den tidigare forskningen påpekar att

partitillhörighet påverkar de politiska signalernas påverkan på medborgaropinion (Adams, 1997; Bullock, 2011; Vössing, 2021; Bulut & Yiladirim, 2021). Väljares partitillhörighet gör att de påverkas mer av de politiska signalerna från partiet de sympatiserar med (Bisgaard & Slothuus, 2021; Bullock, 2021). Att inflytandet ökar i polariserade frågor är för att det är lättare för väljarna att forma åsikter när det finns tydliga sidor att välja (Adams, 1997; Vössing, 2021). Slothuus och Bisgaard (2021) drar slutsatsen att väljare följer sina partiers signaler och formar sina attityder efter partiernas skiftningar även när partierna byter riktning i en fråga. De fortsätter att poängtera att politiska eliten och partitillhörighet har betydande inflytande på väljares attityder (Slothuus & Bisgaard, 2021).

Politiskt informerade väljare

Enligt Adams (1998) behöver det vara tydligt för väljarna vad partierna står för innan det går att analysera elit inflytande. Ett dominerande antagande i forskning kring politiskt beteende är att den välinformerade medborgaren är mindre påverkingsbar av politiska signaler än den oinformerade vilken senare forskning visar inte stämmer (Bullock, 2011; Bulut & Yiladirim, 2021; Vössing, 2021). Väljare som har information om policyfrågan påverkas mer av elitens inflytande då de kan fatta ett informerat beslut (Jelen & Wilcox, 2005; Carmines et al., 2010). Klargörande av partiernas åsikter sker idag framför allt genom media som granskar och rapporterar partiernas ställningstagande och åsikter (Osborne et al., 2022). När medierapporteringen är representativ och transparent kring vad partierna tycker ökar inflytande på väljarnas kunskap och information kring vad partierna tycker (Jelen & Wilcox, 2005; Carmines et al., 2010). Därför är det intressant att undersöka elitens inflytande på väljarnas abortattityder.

Enligt Vössing (2020) påverkas de politiskt investerade medborgarna både av signaler och argument medan de icke-investerade medborgarnas påverkningsgrad är mindre förutsägbar. Även Bullock (2011) drar slutsatsen att medborgares information om ett policyområde inte minskar politiska signalers påverkan. Bulut och Yiladirim (2021) och Santoro et al. (2021) konstaterar att det politiska inflytandet inte endast är begränsat till väljarnas ställningstagande för officiella policyförslag utan även har inflytande på normativa diskurser och medborgares attityder genom informella signaler. Bullock (2021) menar vidare att medborgarnas attityder påverkas mer av sin partitillhörighet ju mer information medborgaren har kring policyområdet, samt att åsiktsbildning utifrån signaler trumfar åsiktsbildning utifrån information oavsett informerad eller oinformerad väljare. Slutsatsen som kan dras är alltså att väljarnas känsla av partitillhörighet kan öka i vilken utsträckning väljarnas abortattityder påverkas av den politiska eliten.

Mediediskurs och normalisering av högerpopulistisk retorik

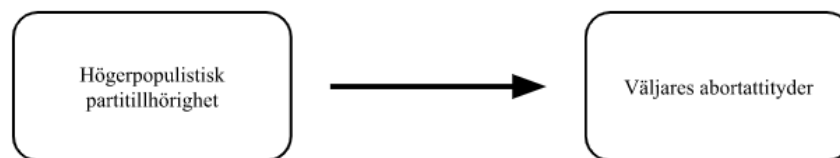
Elitens inflytande bygger på signaler som uttrycks av partiets representanter vid policyförslag och i media (Bulut & Yiladirim, 2021; Santoro et al., 2021). Carmines et al. (2010) argumenterar för att media rapporteringen av den politiska elitens ställningstagande är en mekanism som förklarar hur den politiska eliten påverkar sina väljares attityder. Enligt Adams (1997) behöver det vara tydligt för väljarna vart partierna står i en fråga för att elitinflytandet ska ha en effekt. Media rapporteringen blev i USA ett verktyg för den politiska eliten att kommunicera sitt ställningstagande till befolkningen, vilket ledde till en polarisering även hos befolkningen (Carmines et al., 2010). Signalerna som uttrycks i media bildas genom retorik och ordval som sedan formar väljarnas uppfattning av frågan och politikernas ställningstagande

(Vössing, 2021). Ett inflytande som ökat eftersom väljarna har mer tillgång till att konsumera mer av politikernas uttalanden på grund av den tekniska utvecklingen (Osborne et al., 2022). Normaliseringen av högerpopulistisk retorik och narrativ har gynnat elitens inflytande på väljargrupperna (Auers & Kasekamp, 2013). Därför är det intressant att undersöka sambandet mellan högerpopulistiska partitillhörighet och högerpopulistiska väljarnas abortattityder när högerpopulismens åsikter blivit alltmer framträdande och fått mer makt.

Motivering av sambandet

Adams (1997) konstaterar att politiska eliten påverkar väljares attityder vilket även Slothuus & Bisgaard (2021) och Vössing (2021) gör genom att betona att retorik och indirekta signaler från eliten påverkar väljarnas beslutsfattande. Adams (1997) undersöker sambandet mellan elit och väljare i USA med den polariserade abortfrågan och resultatet visar att skiftet i inställning till abort började hos medlemmar av kongressen som sedan följdes av ökad polarisering hos befolkningen. Jag kommer undersöka hur den politiska eliten påverkar sina väljares abortattityder, sambandet illustreras i figur 2.1.

Figur 2.1: Kausal modell

Kommentar: Kausalmodell över sambandet mellan den oberoende variabeln, högerpopulistisk partitillhörighet, och beroende variabeln, väljarnas abortattityder

Däremot kan jag inte utesluta att väljares attityder inte påverkar vad de väljer för partitillhörighet, det blir viktigt att ha i åtanke som en alternativ förklaring till förändring i väljarnas attityder. Kritiker mot Adams (1997) och Carmines et al. (2010) menar att elitens signaler och prioritering av frågor påverkas av vad deras väljargrupper har för intressen. Väljarnas deltagande i politiken avgör hur de påverkas av eliten, eftersom de kan välja att byta partigrupp när de vet vad de står för (Carmines et al., 2010; Leeper & Slothuus, 2014). Bisgaard och Slothuus (2021) betonar även att partiet kan samla väljare med liknande åsikter efter att det klargjorts vad partiet står för, vilket kan påverka resultatet för min undersökning. Alltså om vi ser en hög andel väljare med negativ inställning till abort hos högerpopulistiska väljare kan det bero på att väljare med redan negativ inställning till abort valt det högerpopulistiska partiet på grund av deras intresse i att driva skärpt abortlagstiftning.

2.2.2 Jämställdhetsregimer

Tidigare forskning konstaterar att kontexten avgör hur starkt sambandet är mellan elitens inflytande och väljargruppernas attityder (Adams, 1997; Bulut & Yiladirim, 2021). Jämställdhetsregim är en faktor som definierar den kulturella och normativa kontexten. Som diskuterat i tidigare forskning skiljer sig abortlagstiftningen åt i länder med olika syn på abort utifrån religion, könsroller och normer (Halman & van Ingen, 2015; Hayes & McKinnon, 2018; Dietze & Roth, 2020; Bulut & Yiladirim, 2021). Bulut och Yiladirim (2021) konstaterar att politiska elitens inflytande i jämställdhetsdiskursen blir större i stater där jämställdheten redan är skör, och där rådande jämställdhetspolicys inte möjliggör ökad jämställdhet.

Jämställdhetsregimer är ett sätt att definiera hur statens sätt att organisera och utveckla jämställdhetslagstiftning möjliggöra kvinnor och mäns lika rättigheter och möjligheter i det offentliga (Sümers, 2009). Hur staten väljer att defamiliserar påverkar vilka förväntningar som sätts på män och kvinnor (Walby, 2009), vars samband med abortattityder diskuterats i 2.1.1.

Definition av jämställdhetsregimer

Den definition av jämställdhetsregim som appliceras är utifrån Walby (2009) med hänsyn till så väl den offentliga politiken som privata normer och praktiker. Jämställdhetsregimer ger ett ramverk för hur kön görs och reproduceras på olika platser, i hänsyn till olika kulturer, normer och lagstiftnings praktiker (Williams, 2002; Lane et al., 2011; Walby, 2020). Walby (2009) menar att jämställdhetsregimer är enklast att betrakta som ett övergripande samhällsligt fenomen som återspeglar förändring över tid i institutioner, diskurser och normer i förhållande till kön och jämställdhet. Därför kan olika länder ha olika jämställdhetsregimer (Walby, 2009). Jämställdhetsregimer definieras utifrån hur mycket kvinnor kan delta i det offentliga vilket i sin tur leder till vilka förväntningar som tillskrivs kvinnor och män i det privata (Walby, 2009; Sümer, 2009). Jämställdhetsregim representerar hur normer och regler leder till fördelning av ansvaret för arbetsfördelning, relation mellan könen och mäns och kvinnors rättigheter (Williams, 2002; Sümer, 2009; Walby, 2009, s.255ff).

Jämställdhetsregimer definieras främst utifrån hur mycket ansvar staten tar för defamilisering, en teori utvecklad från Esping-Andersens (1990) välfärdstypologi om staters dekomodifiering. Walby (2009) definierar även skillnaden mellan neoliberal och socialdemokratisk jämställdhetsregim men att det även är viktigt att skilja på det privata och det offentliga när jämställdhetsregimer definieras. Distinktionen mellan olika jämställdhetsregimer dras utifrån vilka medel staten använder för att möjliggöra välfärd och kvinnors plats på arbetsmarknaden (Walby, 2009). I socialdemokratiska jämställdhetsregimer görs det till exempel genom utveckling av offentliga sektorns ansvarstagande för till exempel omsorgsarbete, lika löner och arbetsmarknads segregation. Medan i neoliberala jämställdhetsregimer drivs det av ett marknadsfokus att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och där avlastande resurser kan köpas, till exempel köpa sig en plats på förskola (Walby, 2009). Det är alltså inte jämställdhetsregimen i sig som påverkar utan mekanismer och praktiker som tillskrivs olika jämställdhetsregimer som påverkar sociala samband. Jämställdhetsregimen är alltså ett samlingsbegrepp som används för att gruppera olika länders organisering av defamilisering och jämställdhetsdiskurser.

Hur väl staten defamiliserar individerna påverkar hur väl kvinnan kan delta i det offentliga och på arbetsmarknaden eftersom det oftast är kvinnan som annars får ta ansvar för hem- och omsorgsarbetet (Lane et al., 2011). Variationer av jämställdhetsregimer kan även definieras utifrån trefamiljepolitiska modeller: två-, den traditionella (manliga) och den marknadsorienterade försörjarmodellen (Walby, 2020). Walby (2020) menar även att det är nödvändigt att förstå jämställdhetsregimernas inverkan på sociala normer och jämställdhetsdiskursen för att få en helhetsbild av social förändring. Därför väljer jag att ha jämställdhetsregim som interaktiv variabel och som representation av skillnader mellan Polen och Sverige när det kommer till abortlagstiftning och trender i abortattityder. Polen definieras som konservativ jämställdhetsregim och Sverige som liberal jämställdhetsregim, vilket presenteras mer ingående i uppsatsens delar 3.1 och 3.2.

Litteraturen domineras av studier av länder där abortfrågan redan är polariserad eller med konservativa jämställdhetsnormer, som Turkiet (Bulut & Yiladirim, 2021), Nordirland (Hayes & McKinnon, 2018) eller USA (Osborne et al., 2022) och Polen (Jelen & Wilcox, 2005). Eftersom mycket av den tidigare forskningen har riktad in sig på länder med konservativa jämställdhetsnormer vore det intressant att jämföra med ett land som skiljer sig åt. Det är därför intressant att undersöka sambandet mellan partitillhörighet och väljarnas abortattityder i olika jämställdhetsregimer för att nyansera och utöka den tidigare forskningens slutsatser. Det väljer jag att göra utifrån jämställdhetsregimer som representation av hur olika länder förhåller sig på olika sätt till abortlagstiftning på grund av kulturella, normativa och praktiska skillnader.

Jag väljer vidare att kalla den neoliberal och traditionellt (manliga) jämställdhetsregimen för konservativ jämställdhetsregim eftersom det i länder, till exempel USA (Walby, 2009), med den jämställdhetsregimen reproduceras konservativa könsroller och striktare abortlagstiftning. Den socialdemokratiska jämställdhetsregimen benämns därmed vidare som liberal jämställdhetsregim eftersom länder med den jämställdhetsregimen, främst de nordiska länderna (Walby, 2009), har friare abortlagstiftning och gör försök till att reproducera liberala och progressiva könsroller.

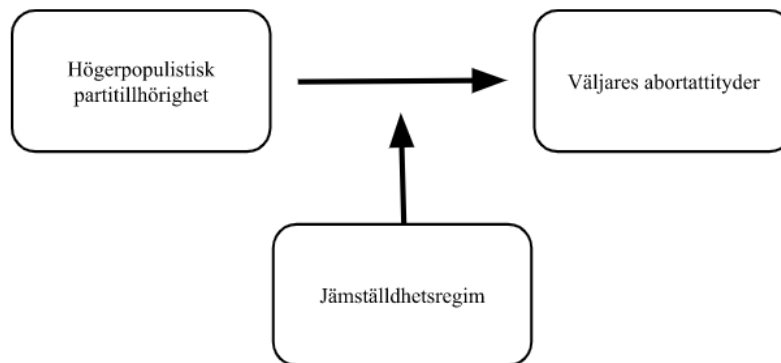
Motivering av sambandet

Jämställdhetsregimer påverkar sambandet mellan väljarnas partitillhörighet och abortattityder eftersom hur staten väljer att organisera sig skildrar hur normer och sociala praktiker reproduceras och etableras (Walby, 2020). Ett lands jämställdhetsregim återspeglar alltså jämställdhetsdiskursen och kan ses så väl i sociala normer som i politiken och statens fördelning. Bulut och Yiladirim (2021) kommer fram till att jämställdhetsnormer i Turkiet ger bättre förutsättningar för anti-feministiska signaler från eliten att få fäste hos befolkningen. Medborgares åsikter kring kvinnors rättigheter är sammankopplat med vilka jämställdhetsnormer som dominerar i landet och vilka signaler från den politiska eliten som får fäste (Bulut & Yiladirim, 2021). Därför motiveras jämställdhetsregimens inverkan på sambandet genom att konservativa jämställdhetsregimer leder till konservativare attityder och liberala jämställdhetsregimer leder till liberalare attityder.

Hur staten möjliggör fördelning av ansvar mellan familjen och det offentliga, vilken försörjarmodell som dominerar, etablerar förväntningar på vem som är försörjare och vem som är omsorgsansvarig i familjerna (Lane et al., 2011). Bilden av kvinnans syfte utifrån moderskap och omsorgsgivare bidrar enligt Osborne et al. (2020) till medborgares negativa inställning till abort. Alltså synen på könsroller och kvinnans frihet har betydelse för väljarnas abortattityder och jämställdhetsregimer kan påverka reproduceringen av könsroller genom hur staten möjliggör kvinnans deltagande i det offentliga och vilka förväntningar som finns på ansvarsfördelningen i det privata.

Det är däremot viktigt att poängtera att jämställdhetsregimer också är ett resultat av sociala normer och praktiker (Sümer, 2009; Lane et al., 2011). Det kan alltså finnas ett samband mellan jämställdhetsregim och abortattityder men inte säkert vilket som kommer först. Därför undersöks om elitinflytandets påverkan på abortattityder skiljer sig åt i olika jämställdhetsregimer. Eftersom jämställdhetsregimer kan representera skillnaden mellan ländernas jämställdhetsnormer bör sambandet mellan partitillhörighet och abortattityder påverkas olika i olika jämställdhetsregimer.

Figur 2.2: Kausal modell

Kommentar: Kausal modell över den interaktiva effekten från jämställdhetsregim på sambandet mellan partitillhörighet och väljarnas abortattityder.

Hypoteser:

Baserat på ovan teori utvecklar jag följande hypoteser:

H1: Det finns ett positivt samband mellan högerpopulistisk partitillhörighet och konservativa abortattityder.

H2: I en konservativ jämställdhetsregim är sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och konservativa abortattityder starkare än i en liberal jämställdhetsregim.

3. Val av fall

Under val av fall presenteras de två länder som jämförs och varför de kan anses representera olika typer av jämställdhetsregimer. Dels presenteras bakgrund till abortlagstiftningens utveckling i Polen och Sverige, dels den aktuella politiken kring abort de högerpopulistiska partierna för.

3.1 Polen

Polens jämställdhetsregim, precis som övriga Östeuropa, är svår definierat på grund av inslag av tvåförsörjarmodellen men med grund i konservativa könsroller (Lane et al., 2011). Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden kommer främst från när Polen tillhörde Sovjet och det var gynnsamt för staten att alla individer arbetade, alltså likt det neoliberala att jämlikhet är gynnsamt för marknaden (Walby, 2009). Tidigare forskning talar ofta om Polen som en jämställdhetsregim med dubbelbörda för kvinnor som dels förväntas arbeta, dels ta huvudsakliga ansvaret för det obetalda arbetet (Kwak, 2022). Även om kvinnors tillgång till arbetsmarknaden är den samma som männen innebär det inte att ansvarsfördelningen blir lika eller att könsrollerna blir mer liberala. Kwak (2022) menar dock att det går att se modernisering och individualisering i Polens normer som tyder på en framtida liberalisering av könsrollerna. Däremot tar kvinnor fortsatt i högre utsträckning än män det primära ansvaret för hushållsarbetet och omsorgen för familjen (Myck et al., 2021). Jag anser därför att Polen kan definieras som en konservativ jämställdhetsregim på grund av de konservativa könsnormerna. Eftersom det är de konservativa könsrollerna som visat sig ha inverkan på aborttattityder (Osborne et al., 2022) och i Polen dominerar fortsatt konservativa könsroller (Kwak, 2022).

Lag och Rättvisa (PiS)

I Polen är det högerpopulistiska partiet Lag och Rättvisa (Polska: Prawo i Sprawiedliwość, PiS) vilket grundades 2001 (Gwiazda, 2021b). PiS sitter sedan 2015 i majoritetsregering (Gwiazda, 2021b). Redan 2001 fick partiet 9.5% av rösterna och vann sedan parlamentsvalet 2005 med 27%. 2015 bildade PiS majoritetsregering med 37.6% i valet (Gwiazda, 2021b). Stödet för PiS har alltså stadigt ökat sedan bildandet. PiS drev igenom den skärpta abortlagstiftning 2018 som började gälla 2020 (Amnesty, 2021). Polens abortlagstiftning har länge varit omdiskuterad och genomgått liberaliserings försök men som inte fått genomslag (Dahlström, 2010). PiS är ett socialkonservativt parti som driver traditionella och konservativa värderingar vilket stöttas av den katolska kyrkan i Polen (Gwiazda, 2021b). Politiken PiS för kring jämställdhetsfrågor präglade av synen på kvinnan som mamma och omsorgsgivare. Bland annat stod det i PiS manifest 2011 att de ville garantera finansiellt stöd till kvinnor som slutade arbeta för att bli mammor (Gwiazda, 2021b). Ett sådant förslag skapar incitament för kvinnor att stanna hemma och inte delta självständigt på arbetsmarknaden, vilket cementerar traditionella könsroller ytterligare. Det finns även de representanter i PiS som stöttar ett totalförbud mot abort och det är flera anti-abort supportrar i Polen som menar att det lagförslag PiS fick igenom 2018 var för liberalt (Gwiazda, 2021b). PiS menar även att förtrycket mot kvinnor slutade 1918 när Polen blev självständiga och kvinnor fick rösträtt (Gwiazda, 2021b). Det finns alltså en blindhet för att kvinnor och män skulle behandlas olika eller att kvinnan skulle vara underordnad eller begränsad av rådande lagstiftning. Även PiS menar att de feministiska rörelserna är ett hot mot polskafolkets samhörighet (Gwiazda, 2021b), vilket Roth och Dietze (2020) menar är typisk retorik för högerpopulistiska partier.

Abortlagstiftning

Idag är abort endast tillåtet i livshotande tillstånd eller vid våldtäck eller incest (Amnesty, 2021). Polen har bland de striktaste abortlagstiftningarna i Europa och har sedan kommunismens fall 1989 avvikit från övriga östeuropeiska länderna som haft en liberalisering av abortlagstiftningen medan Polen gick till konservativ lagstiftning (Dahlström, 2010). Tidig forskning kring abortattityder i Polen har även konstaterat att motsättningarna till fri abort på 90-talet ofta argumenterade för att det var ett av kommunismens misstag att lägga sig i och reglera den reproduktivhälsan (Kuluczycki, 1995). Den katolska kyrkan har även ett högt inflytande i Polen och har officiellt ställt sig bakom det högerpopulistiska partiet Lag och Rättvisas abortlagstiftning (Gwiazda, 2021b). Den katolska kyrkan i Polen använde abortlagstiftningen som ett medel att ta tillbaka inflytande på medborgarnas attityder och moraliska ställningstaganden på 90-talet (Kuluczycki, 1995). Jelen och Wilcox (2005) konstaterar att det under tidigt 2000-tal fanns stöd för friare abortlagstiftning bland sekulariserade grupper i landet. Men eftersom PiS vann 2015 och den nuvarande abortlagstiftningen är striktare än innan kan vi konstatera att abortstödet inte fått genomslag i lagstiftningen.

3.2 Sverige

Sveriges jämställdhetsregim definieras som tvåförsörjarmodellen med delad börda för hushållsarbetet mellan män och kvinnor (Lane et al., 2011). Det finns även en stolthet hos svenskar för sina jämställdhetsnormer och jämställdhet på arbetsmarknaden (Townes et al., 2014; Off, 2022). Det gör att Sverigedemokraterna (SD) med sin nationalistiska ideologi även använder sig av retoriken att Sverige inte har några jämställdhetsproblem utöver invandringens hot mot ”svenska värderingar” (Townes et al., 2014; Off, 2022). Sverige är ett intressant fall att välja på grund av de etablerade progressiva jämställdhetsnormer som finns (Townes et al., 2014; Off, 2022). Även om Sverige är ett jämställt land, relativt sett till Polen, vill jag testa om högerpopulistisk partitillhörighet har en inverkan även i ett land med liberal jämställdhetsregim och mer progressiva könsroller.

Sverigedemokraterna (SD)

Det högerpopulistiska partiet som sitter i svenska riksdagen är Sverigedemokraterna (Off, 2022). Sverigedemokraterna (SD) valdes in till riksdagen första gången 2010 och har sedan dess haft ett ökat inflytande, som tredje största parti 2018 och näst största parti 2022 (NE, 2022). SDs ställningstagande till abortlagstiftningen är idag officiellt att de stöttar rådande lag men de har flertal motioner som ifrågasätter och syftar till att skärpa nuvarande abortlagstiftning (Townes et al., 2014). Motioner från SD har kommit med ifrågasättande av selektiva aborter 2014 (Motion:2014/15:2608), viljan att göra en översyn för abortgränsen från 18 till 12 veckor (Motion:2017/18:1625) som även upprepades 2021 (Motion:2020/21:2613).

SD använder sig av narrativet kring den svenska jämställdheten för att motivera varför invandringen är ett hot mot den svenska kvinnan och den svenska nationaliteten (Townes et al., 2014). Townes et al (2014) konstaterar att SD i alla andra frågor för en konservativ och nationalistisk jämställdhetspolitik där kvinnan är underordnad mannen och vars primära uppgift är att föda svenska barn för att stärka den svenska nationen. SD passar in på hur

högerpopulistiska partier använder sig av jämställdhetspolitik till att motivera sin främlingsfientlighet men i övrigt förespråkar de konservativa könsroller (Off, 2022). SDs konservativa ställningstagande avviker även från de övriga partiernas och den svenska jämställdhets normen (Mulinari & Neergaard, 2017) eftersom de förespråkar heteronormativitet och skärpt abortlagstiftning. Sverige och Sverigedemokratisk partitillhörighet väljs därför som fall för min studie eftersom SD är tydliga förespråkare av konservativa könsroller och en skärpt abortlagstiftning i ett land med liberal jämställdhetsregim.

Abortlagstiftning

Sverige har haft en liberal abortlagstiftning sedan 1975, med fri abort upp till vecka 18 och vid särskilda behov upp till vecka 22 (Regeringskansliet, 2022). Under tidigt 70-talet, när abort var illegalt i Sverige, reste svenska kvinnor till Polen för att utföra aborter (Dahlström, 2010). Något som är i stor kontrast till hur abortlagstiftningen ser ut i Polen och Sverige idag. Abortdebatten har sedan dess varit relativt vilande men med till exempel Kristdemokraterna utöver SD som ställt sig kritiska till abortlagstiftningen men ändå officiellt står bakom den.

3.3 Motivering av jämförelse mellan Polen och Sverige

Valet av fall för uppsatsen utgår ifrån att jämföra två länder med olika jämställdhetsregimer. Sverige har tvåförsörjarmodell och liberal jämställdhetsregim medan Polen har traditionellt manligförsörjarmodell och konservativ jämställdhetsregim (Lane et al., 2011). Abortlagstiftningen skiljer sig även åt mellan Sverige och Polen, med Sverige som har en liberal abortlagstiftning och Polen som har konservativ abortlagstiftning (Dahlström, 2010). Polen och Sverige har båda ett framgångsrikt högerpopulistiskt parti vilket gör de relevanta för mitt syfte att undersöka högerpopulistisk partitillhörighet och högerpopulistiska väljares abortattityder. I Polen fick det högerpopulistiska partiet Lag och Rättvisa 43.8% i senaste valet 2019 (Expo, 2019) och i Sverige fick det högerpopulistiska partiet Sverigedemokraterna 20.54% 2022 (Valmyndigheten, 2022). Dessa två partier sitter även i samma grupp i Europaparlamentet (NE.se, 2022) vilket gör att utöver att de båda är högerpopulistiska anser jag dem jämförbara. Polen och Sverige är två väldigt olika länder med skilda jämställdhetsregimer. Jämställdhetsregim ger en tydlig distinktion mellan länderna som stöttas av tidigare forskning, därför anser jag att det är en intressant interaktiv variabel.

Det är även viktigt att påpeka att jämställdhetsregim är den enda skillnaden mellan Polen och Sverige, utan det även finns andra faktorer som kan påverka resultatet. Framför allt är länderna i högutsträckning oliket sekulariserade där Polen fortsatt är mycket påverkade av den katolska kyrkan (Gwiazda, 2018b) medan Sverige är ett av världens mest sekulariserade länder (Dahlström, 2010). Kyrkans roll och inflytande över staten och politiken skiljer sig alltså mycket åt mellan Polen och Sverige vilket är en faktor, utöver jämställdhetsregim, som kan påverka väljarnas abortattityder, eftersom religion och abortattityder har ett starkt samband. Det kan alltså innebära att det snarare är religion som är den verkande mekanismen som skiljer Polen och Sverige åt än jämställdhetsregim. Diskussionen utvecklas ytterligare under 4.1.4.

Sverige och Polen har även olika historiska utvecklingar av abortlagstiftningen och olika debatter har drivit liberalisering eller skärpning av lagstiftningen. I Sverige drevs debatten för fri abort med argument kring kvinnors rättighet att bestämma över sina egna kroppar medan det i Polen var kommunismens mål om en arbetande befolkning som ledde till friare

abortlagstiftning (Dahlström, 2010). Det har alltså drivits utifrån olika motiv där det i Sverige var syftet med lika rättigheter för män och kvinnor och i Polen var motiveringen en större andel arbetsbördig befolkning. Dessa olika typer av motiv och grunder till förändring är även kopplade till utveckling och etablering av olika jämställdhetsregimer, där Sverige med det socialdemokratiska jämställdhetsregimen utvecklade mer liberala könsroller och Polen med den neoliberala jämställdhetsregimen utvecklade mer konservativa könsroller. Eftersom Polen och Sverige har tydligt olika jämställdhetsregimer passar de in i min studie och mitt syfte att ta reda på om jämställdhetsregimer har inverkan på sambandet mellan partitillhörighet och abortattityder.

4. Metod och material

I kommande avsnitt diskuteras först den valda metoden, OLS regressionsanalys, och materialet European Values Study 2017. Därefter presenteras operationaliseringen av valda variabler och kontrollvariabler.

4.1 Metod

Valet av kvantitativ analys grundar sig i att vilja se om det finns ett samband mellan väljarnas abortattityder och partitillhörighet. Det kan även undersökas kvalitativt genom till exempel intervjuer, som skulle kunna fördjupa förståelsen för vad som motiverar väljarnas abortattityder och vilka mekanismer som påverkar sambandet. Men en kvantitativ analys möjliggör för ett större mängd respondenter som kan ge ett mer representativt urval vilket jag anser är bättre för min studies syfte. Syftet med att undersöka interaktionseffekten är om jämställdhetsregimer påverkar styrkan av sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och högerpopulistiska väljares abortattityder. Begränsningar med den valda metoden är att jag inte kommer kunna svara på kausaliteten mellan partitillhörighet och abortattityder samt att det finns fler skillnader mellan Polen och Sverige än jämställdhetsregimtyp.

4.1.1 Regressionsanalys

Metoden jag har valt är linjär multipel regressionsanalys med minsta kvadratmetoden (Ordinary Least Square, OLS). OLS regression används för att undersöka sambandet mellan den oberoende och beroende variabeln med kontroll för andra variabler som kan påverka sambandet (Djurfeldt, 2018). Ett krav för OLS regression är att den beroende variabeln ska vara på intervallskalenivå vilket abortattityder inte är, men det är även vanligt inom samhällsvetenskapliga ämnen att betrakta en ordinalvariabel med många kategorier, i detta fall 10st, på en intervallskalenivå (Djurfeldt, 2018). Även tidigare forskning har använt OLS regression för att undersöka abortattityder (Jelen & Wilcox, 2005; Osborne et al., 2022). Det är alltså praxis inom forskningsområdet att använda sig av OLS regression trots att abortattityder skalan saknar ekvidistans. Därför anser jag att det är en lämplig metod att använda i min uppsats.

Det är även viktigt att poängtera att det som undersöks är variablernas samvariation och inte bevisar ett kausalt samband (Djurfeldt, 2018). Däremot menar Djurfeldt (2018) att det sällan går att betrakta samhällsvetenskapliga samband som självklart kausala och utesluta cirkel samband. Jag motiverar därför argumentet för sambandet mellan partitillhörighet och abortattityder genom de slutsatser som jag diskuterar i tidigare forskning och teori. Dock kommer mitt resultat endast visa en samvariation och kan inte svara på om det endast högerpopulistisk partitillhörighet gör att väljarna har negativa abortattityder. Med grund i luckorna presenterade under tidigare forskning i uppsatsen anser jag att undersökning av sambandet är ett tillräckligt bidrag till forskningen inom gränsen för en kandidatuppsats.

För prövning av sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och väljarnas abortattityder (H1) gör jag en bivariat regressionsanalys mellan *abortattityder* och *partitillhörighet*. Sedan inkluderas även *jämställdhetsregim* som oberoende variabel för att få ett resultat som kan jämföras inkluderingen av den konstruerade interaktiva variabeln *interaktiv_HPxJR*. Prövningen av om sambandet blir starkare i en konservativ

jämställdhetsregim (H2) görs en multipel regressionsanalys med *interaktiv_HP×JR* som interaktiv variabel och *jämställdhetsregim* och *partitillhörighet* som oberoende variabler. Användningen av *interaktiv_HP×JR* kommer påverka alla andra variabler som ingår i regressionen eftersom det är en interaktiv variabel och i SPSS kan det inte styras hur variabeln påverkar (SPSS akuten, 2022). Därför blir det även nödvändigt att testa kontrollvariablerna i en regression med *jämställdhetsregim* som oberoende variabel men utan *interaktiv_HP×JR*, för att få ett resultat som kan jämföra hur kontrollvariablerna påverkar de oberoende variablerna utan att de påverkas av den interaktiva variabeln. Även en regression med endast *religiös praktik* som kontroll variabel görs, eftersom den tidigare forskningen konstaterat ett starkt samband mellan religiös praktik och abortattityder. Avslutningsvis inkluderas kontrollvariablerna för att testa den statistiska signifikansen i de oberoende variablerna och den interaktiva variabeln när jag inkluderar andra faktorer som kan påverka väljarnas abortattityder.

4.2 Material

Jag väljer att använda mig av European Values Study 2017 (EVS) eftersom den innehåller frågor kring abortattityder och partitillhörighet samt att både Polen och Sverige deltagit. Studien utfördes 2017 och de närmaste valen var i Polen var 2015 och i Sverige 2014, eftersom de högerpopulistiska partierna fick stort stöd i de valen gör det att EVS 2017 passar till mitt syfte att undersöka högerpopulistisk partitillhörighet och väljarnas abortattityder. Det hade varit önskvärt att använda mig av en enkät som utfärdats senare eftersom Polen och Sverige haft val senare än 2017 men eftersom det inte finns senare data tillgänglig där både Polen och Sverige deltagit används EVS 2017.

EVS är en storskalig och gränsöverskridande enkät som syftar till att undersöka hur europeiska invånares värderingar förändras, därför utför de undersökningen var 9e år (EVS, 2017). Enkätfrågorna utformas för att varje våg av undersökning ska ha samma frågor, vilket stärker reliabiliteten i EVS eftersom de arbetar för det ska gå att undersöka samma frågor över tid (EVS, 2017). För enkäten intervjuas medborgare från 37 deltagande länder och det är 70 000st respondenter som deltar (EVS, 2017). Av dessa är 1352st från Polen och 1194st från Sverige. Enkäten började 2017 och avslutades oktober 2021, vilket sköts upp på grund av coronapandemin. Polen och Sveriges deltagande utfördes under 2017 och 2018, därför borde inte min studie påverkats av coronapandemin eftersom svaren var insamlade innan.

4.3 Operationalisering av variablerna

Nedan presenteras operationaliseringen av variablerna och kontrollvariablerna samt motiveringen av deras relevans för uppsatsens syfte.

4.3.1 Beroende variabel

Eftersom jag undersöker partitillhörighets påverkan på väljares abortattityder är min beroende variabel abortattityderna. Operationaliseringen av min beroende variabel, abortattityder, är frågan om hur ofta motiverat respondenten finner att abort är, på en skala 1-10. Frågan i EVS 2017 är "Please tell me for each of the following whether you think it can always be justified, never be justified, or something in between, using this card.". Svaren är utifrån en skala på 1-10, om de anser att abort aldrig är motiverat (1) eller alltid motiverat (10). Det är 2546st som svarat på frågan om abortattityder, varav 86st svarat vet ej eller inte svarat och därför kodas

dessa bort som ”missing”. För Polen är det 1293st som svarat och 1167st från Sverige som svarat som inte kodats bort. Det innebär att från Polen och Sverige är det 2460st, vilket är en relativt stor grupp med lågt bortfall. Variabeln är omkodad för att ta bort ”vet ej” och ”inte alls” svar eftersom de svaren inte är relevanta i min studie och kan påverka resultatet negativt om de inkluderas.

Variabeln för abortattityder är i datamängden ordinal, eftersom det saknas ekvidistans mellan skalstegen men det går att rangordna och klassificera svaren (Djurfeldt, 2018, s.42). Det är inom samhällsvetenskapen accepterat att vid en storskalig ordinalvariabel använda sig av en OLS regression även om det egentligen saknas ekvidistans mellan skalstegen (Djurfeldt, 2018). Jag bedömer alltså att det är lämpligt att använda mig av en ordinalskalevariabel i operationaliseringen av min beroende variabel eftersom det är accepterat inom fältet. Operationaliseringen styrs även av att attityder inte går att mätas med en variabel som garanterar ekvidistans eftersom attityder alltid påverkas av subjektiva tolkningar och det inte går att göra tydliga gränsdragningar mellan dem.

Respondenterna svarar på ett intervall med definierade ändpunkter, däremot är tolkningen av de olika skalstegen subjektiv. Det innebär att reliabiliteten påverkas något eftersom det inte är säkert att studien vid ett senare tillfälle har respondenter som tolkar skalstegen, 1-10, på samma sätt (Djurfeldt et al, 2018, s.104). Det framgår inte heller om det finns någon motivering för under vilka omständigheter abort är motiverat eller inte, men frågan uppfyller mitt syfte att undersöka om abortattityder påverkas. Även tidigare forskning har använt sig av samma typ av frågor för att undersöka abortattityder (Jelen & Wilcox, 2005; Osborne et al., 2022). Validiteten i frågan som ställts anser jag därför är tillräcklig. Det är inte troligt att någon som svarar att det alltid är motiverat med abort till exempel skulle svara att de har en negativt inställd till abort.

4.3.2 Oberoende variabel

Den oberoende variabeln i studien är partitillhörighet, eftersom jag intresserar mig för om partitillhörighet påverkar väljares abortattityder. Frågan från EVS 2017 är: ”Which party appeals to you most?” där alternativen är att välja partier från en landspecifik lista. I listan inkluderas de partier som sitter i parlamenten i Polen och Sverige, där SD finns som alternativ på Sveriges lista och PiS som alternativ på Polens lista. Frågan är ställd som vilket parti respondenten anser tilltalar den, vilket fångar upp partitillhörighet mer än vad frågan om till exempel vad respondenten röstar på gör. Även tidigare forskning har använt sig av frågan om vilket parti som tilltalar respondenterna för att representera partitillhörighet (Slothuus & Bisgaard, 2021). Det går att anta att det parti som tilltalar respondenten är representativt för respondenternas partitillhörighet och enligt Slothuus och Bisgaard (2021) påverkas väljarnas attityder av partier de tilltalas av. Validiteten hos frågan anser jag därför vara tillräcklig.

Däremot är det viktigt att poängtera att i ett sammanhang med flera högerpopulistiska partier eller icke-högerpopulistiska partier som är starkt emot abort kan resultatet påverkas. Till exempel Kristdemokraterna i Sverige har kampanjat mot abort samt majoriteten av Polens partier är abortmotståndare, det kan göra att sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och väljares abortattityder dämpas. Reliabiliteten påverkas därmed av det rådande politiska klimatet och en upprepande studie behöver ha i åtanke vilka partier som definierar högerpopulistisk partitillhörighet och om de är aktuella för att undersöka väljarnas abortattityder.

Totala urvalet för frågan är 2546st, varav 1904st svarat som inte kodats som ”missing”. Det är innebär ett bortfall på omkring 25% vilket är ganska högt. Från Polen är det 853st och från Sverige 1051st som har svarat på frågan. Jag är endast intresserad av att gruppera utifrån vilka som svarat att de tilltalas av SD eller PiS och vilka som inte gjort det. För att isolera väljare som sympatiserar med SD och PiS har jag kodat om variabeln för partitillhörighet och kodade därmed högerpopulistiskpartitillhörighet ja=1 och nej=0. Det innebär att de som tilltalas av SD eller PiS kodas som 1 vilket blev 504st, varav 80st valde SD och 424st valde PiS, och de som tilltalas av något annat parti kodas som 0, vilket är 1400st, varav 429st från Polen och 971st från Sverige.

Andelen av urvalet som kan grupperas med högerpopulistiskpartitillhörighet är därför 26.5%, vilket är en relativt stor grupp. Däremot är skillnaden mellan SD och PiS relativt hög, med 424st som valde PiS vilket är 49.7% av Polens urval och 80st som valde SD vilket är 7.6% av Sveriges urval. Det innebär att SD gruppen är relativt liten. För att få ett resultat som är generaliserbart är det önskvärt att gruppen vore större, men jag kan inte göra något åt att inte fler valde SD. Det öppnar snarare för framtida forskning med större grupper. Även att PiS är en så pass större grupp kan vinkla resultatet att det inte är jämlik representation av polska och svenska väljare utan att resultatet främst kommer vinklas åt det som påverkar polska väljare. Framför allt bör det vara i åtanke kring om resultatet är generaliserbart eller inte eftersom det i mitt fall är Polen som representerar konservativ jämställdhetsregim men Polen kan skilja sig från andra konservativa jämställdhetsregimer.

4.3.3 Interaktiv variabel

Eftersom ett lands jämställdhetsregim är svårt att mäta med data väljer jag att använda mig av en jämförelse mellan två länder som definierats med olika jämställdhetsregimer för att representera min interaktiva variabel. Jämställdhetsregimerna definieras utifrån teoretiska argument, som presenterats i delarna 2.2.2, 3.1 och 3.2. Sverige definieras då som en liberal jämställdhetsregim och Polen som en konservativ jämställdhetsregim. Det finns även andra skillnader mellan Polen och Sverige utöver deras olika jämställdhetsregimer som kan påverka mitt resultat. Det blir därmed en begränsning att den interaktiva variabeln inte är ytterligare detaljerad med variabler som skiljer jämställdhetsregimer åt. Utifrån tillgång och ramen för en kandidatuppsats får operationaliseringen vara tillräcklig.

Operationaliseringen av jämställdhetsregim blir därmed vilket land respondenten är från, vilket beskrivs genom ”landskod” i datan. Där har Polen kod ”616” med en svarsfrekvens på 1352st och Sverige har koden ”752” med svarsfrekvens på 1194st. Det innebär att relevanta svar för min studie utgår ifrån 2546st, alltså så många som deltagit från Sverige och Polen. Variabeln kodas till en binärvariabel med Sverige=1 och Polen=0, där det inte finns några ”missing values” eftersom alla respondenter tilldelas en landskod av intervjuaren.

För att undersöka den interaktiva variabelns effekt på sambandet mellan partitillhörighet och abortattityder skapar jag en interaktiv variabel i SPSS. Det görs för att kunna se om sambandet mellan HP partitillhörighet och abortattityder beror på huruvida landet har en progressiv eller konservativ jämställdhetsregim. Den interaktiva variabeln konstrueras i SPSS genom skapandet av en ny variabel *interaktiv_HPxJR* som är produkten av att variabeln för högerpopulistiskpartitillhörighet och variabeln för jämställdhetsregim (SPSS akuten, 2022).

4.1.4 Kontroll variabler

Kontrollvariablerna är religion, kön, ålder, inkomst, utbildning och invånare i staden där respondenten bor. Valet av kontrollvariabler utgår från tidigare forsknings slutsatser och övriga faktorerers samband med variablerna abortattityder och högerpopulistisk partitillhörighet. Även tillgång i datasetet har varit avgörande och i några fall begränsande för vilka kontrollvariabler som ingår. Till exempel att kontrollera för om respondenterna var födda i samma land de nu svarar för, med hänsyn till hur länge de påverkats av jämställdhetsregimer. Det var däremot endast 1 respondent som avvek i datasetet, övriga var alla födda i samma land de svarade för vilket gör att den variabeln inte hade gett någon vidare nyansering av sambandet. Fler kontrollvariabler kunde ha inkluderats men utifrån att behålla fokus på uppsatsens syfte har avgränsningar gjorts.

Religiös praktik

Utifrån tidigare forskning har religion ett starkt samband med abortattityder och partitillhörighet, det har operationaliserat som deltagande i religiösa praktiker, religionstillhörighet eller tro på Gud eller inte (Halman & van Ingen, 2015; Hayes & McKinnon, 2018; Osborne et al, 2022). Halman & van Ingens (2015) slutsats var att människor som regelbundet gick till kyrkan i högre utsträckning var negativa till abort än människor som inte regelbundet gick till kyrkan. Religiös praktik är även intressant att undersöka i förhållande till högerpopulistisk partitillhörighet, dels eftersom både religiös praktik och högerpopulistisk partitillhörighet visat sig reproducera positiv inställning till konservativa könsroller hos väljare (Hayes & McKinnon, 2018; Roth & Dietze, 2020). Dels för att den katolska kyrkan i Polen har ett starkt samarbete med PiS vilket kan påverka väljarnas partitillhörighet (Gwiazda, 2021b). Kontroll för religiös praktik bidrar även till att kontrollera för en ytterligare skillnad mellan Polen och Sverige eftersom kyrkan har större inflytande i Polen än i Sverige.

Religiös praktik operationaliseras genom frågan: ”Förutom bröllop, begravningar och dop, ungefär hur ofta deltar du i religionspraktiker just nu?”. Variabeln är en ordinalskalevariabel där respondenten får välja mellan 7 alternativ av hur ofta de deltar i religiösa praktiker, från ”mer än en gång i veckan” till ”aldrig, vedertaget aldrig”. Variabeln har kodats om för att ”missing values” inte ska ingå i analysen.

Kön

Tidigare forskning har konstaterat att kön inte har någon påverkan på abortattityder (Jelene & Wilcox, 2005; Osborne et al., 2022). Framställningen och retoriken kring abort påverkar vilka grupper i samhället som känner starkt för frågan, när det görs i förhållande till pro-life eller pro-choice som i USA framställs frågan som för eller mot liv snarare än framställs som något som en del i kvinnors frihet eller valmöjligheter (Osborne et al., 2022). I förhållande till kön och partitillhörighet har tidigare forskning visat att män i högre utsträckning än kvinnor har högerpopulistisk partitillhörighet (Town et al., 2014; Off, 2022). Kön kan därför ha en inverkan på sambandet och variablerna är relevant att kontrollera för. Operationaliseringen för kön blir i datasetet ”respondentens kön”, där respondenten får välja mellan man, kvinna och inget svar. Det är en nominal dikotomi variabel eftersom ”inget svar” redan i datasetet är kodat som missing.

Alder

Utifrån tidigare forskning visar ålder att äldre tenderar att ha mer konservativa värderingar och negativ inställning till abort än yngre (Osborne et al., 2022). I relation till högerpopulism menar Offs (2022) att medelålders är mer benägna än äldre att rösta på SD. Det är därför intressant att fortsatt undersöka högerpopulistisk partitillhörighets och abortattityders samband med ålder. Variabeln ålder operationaliseras utifrån datasetets ”kan du berätta för mig vilket år du är född”. Variabeln är redan omkodad i analysvariabeln *age_r* till 6 kategorier där 1=15-24år, 2=25-34år, 3=35-44år, 4=45-54år, 5=55-64år och 6=65år och uppåt. Valet av den grupperade variabeln beror på tillgång i datasetet där det inte fanns någon kontinuerlig åldersvariabel att välja. Det borde fungera då tidigare forskning använt variabler med liknande åldersgrupper för att undersöka abortattityder (Osborne et al., 2022).

Inkomst

Inkomst har i tidigare studier visats ha ett statistiskt signifikant samband med abortattityd (Osborne et al., 2020) men ett oklart samband med kvinnors rätt till lika möjligheter som män (Bulut & Yiladirim, 2021). Inkomst är därför intressant eftersom det verkar ha ett samband med mekanismer som påverkar inställning till abort men inte ett direkt samband med abortattityder. Det konstateras även att låginkomsttagare i högre utsträckning har högerpopulistisk partitillhörighet än höginkomsttagare (Roth & Dietze, 2020). Variabeln som används från datasetet är ”Här är en lista på olika inkomster och vi skulle vilja veta vilken grupp ditt hushåll tillhör, om du räknar in alla löner, pensioner, bidrag i hushållet och gör en uppskattning av er inkomst i kronor efter skatt per månad.”. Det finns en omkodad variabel, *v261_r*, där det är respondentens hushållsmånadsinkomst är uppdelad mellan låg=1, mellan=2 och hög=3. Eftersom Polens och Sveriges inkomstlistor har olika gränser anser jag det bäst att använda av datans redan omkodade variabel för inkomstnivå. Datasetets gränser definieras genom att dela in respondenternas inkomstnivåer i tre kategorier: lägsta 33%, mittersta 33% och de högsta 33% utav de summor som respondenterna valt. Alternativen ”vet ej” och ”inget svar” är kodade som missing.

Utbildning

Wang (2004) menar att högre utbildade tenderar att ha mer positiv inställning till abort än lägre utbildade, utifrån att högutbildade tenderar att vara mer progressiva. Lågutbildade har visat sig ha högre representation hos högerpopulistiska väljare än högutbildade, även om den skillnaden blivit ottydligare i Sverige (Off, 2022). Utbildning operationaliseras till den redan omkodade variabeln indelad i grupper av låg, medel och hög utifrån fråga ”Vad är den högsta nivå av utbildning du har genomgått?”. EVS använder sig av ISCED klassificering av utbildning för att harmonisera innebörden av olika skolsystem i olika länder. Eftersom jag saknar förståelse för skillnaden mellan Polen och Sveriges skolsystem blir det naturligt att välja en redan prövad och granskad harmonisering av variabeln som EVS skapat. Alternativen ”vet ej” och ”inget svar” är kodade som missing.

Storlek av stad

Respondenter som bor i större städer har visat sig vara mer benägna att vara positiva till abort än de som bor i små städer (Bulut & Yiladirim, 2021). Teorier kring sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet har tidigare menat att det väljare från småorter och landsbygd i högre utsträckning tilltalas av högerpopulistisk politik (Roth & Dietze, 2020; Gwiazda,

2021b). Storlek av stad operationaliserar jag genom frågan Q106 "size of town" som i datasetet är indelat i 5 kategorier, där 1=under 5000st, 2=5000-20000st, 3=20000-100000st, 4=100000-500000st och 5=500000 eller mer. Respondentens kategori tilldelas utifrån vilken boende ort som uppgetts till intervjuaren. Alternativen "vet ej" och "inget svar" är kodade som missing.

5. Resultat

Resultatet nedan har utgått ifrån syftet att svara på hypoteserna: H1: *Det finns ett positivt samband mellan högerpopulistisk partitillhörighet och konservativa aborttattityder* och H2: *I en konservativ jämställdhetsregim är sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och konservativa aborttattityder starkare än i en liberal jämställdhetsregim*. Inledande i resultatet presenteras beskrivande statistik för variablerna som ingår i studien, för att skildra hur varje variabel beter sig för sig själv och vilket stöd som går att finna för hypoteserna. Sedan presenteras resultatet för regressionsanalysen och hur det bör tolkas i relation till hypoteserna.

5.1 Beskrivande statistik

Den beskrivande statistiken i tabell 5.1 visar att det är 1688st respondenters resultat som används i regressionsanalysen. Det går även att se i figur 1 att spridningen för aborttattityder är mindre för svenska väljare med övrig partitillhörighet än spridningen hos svenska högerpopulistiska väljare. Det finns fåtal extremvärden inom svenska övriga partitillhörighet och polska högerpopulistiska väljare men spridningen hos dessa grupper är ändå relativt liten, vilket syns i figur 5.1.

Tabell 5.1: Beskrivande statistik

Variabel	Frekvens	Medelvärde	Standard- avvikelse	Minivärde	Maxvärde
Aborttattityder	1688	6.38	3.538	1	10
Partitillhörighet (Högerpopulistisk=1, annan=0)	1688	0.2435	0.42931	0	1
Jämställdhetsregim (Sverige=1, Polen=0)	1688	0.5889	0.49219	0	1
Religiöspraktik	1688	4.70	2.082	1	7
Kön	1688	1.52	0.500	1	2
Ålder	1688	4.16	1.641	1	6
Utbildningsnivå	1688	2.29	2.795	1	3
Hushållsinkomst	1688	2.0930	0.80322	1	3
Storlek av stad	1688	3.06	1.212	1	5

Källa: European Values Study 2017

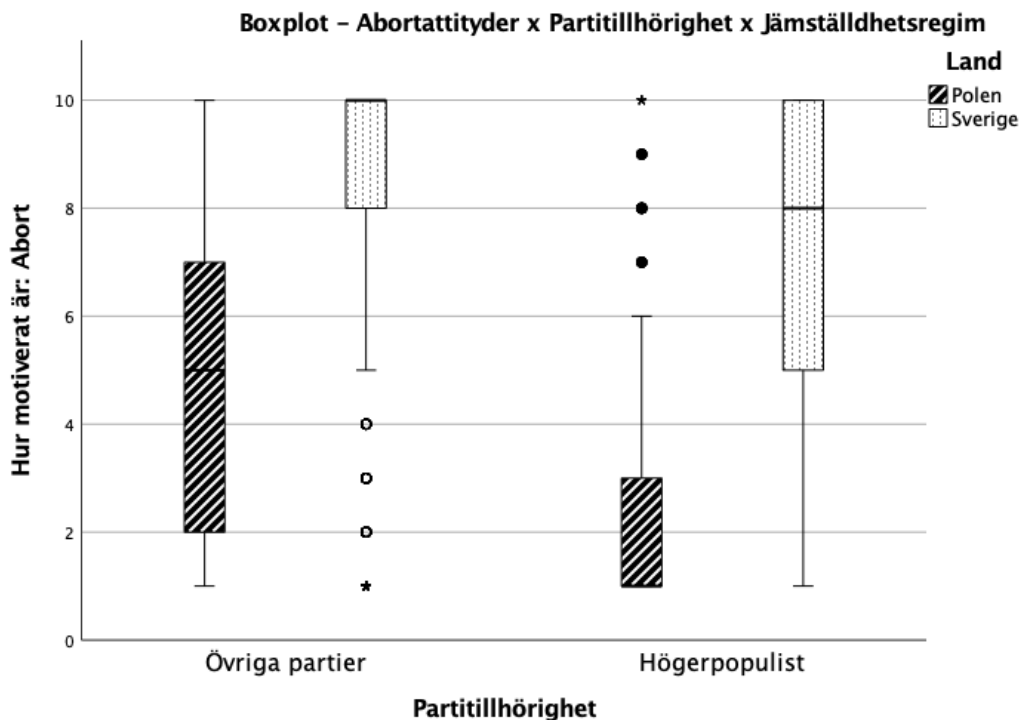
Kommentar: Tabellen visar beskrivande statistik för variabler som ingår i regressionsanalysen. Frekvensen i tabellen är den samma för alla variabler eftersom det utgår ifrån de observationerna som inkluderats i regressionsanalysen.

I figur 5.1 syns skillnaden mellan både länderna och partitillhörighet, det är tydligt att svenska högerpopulistiska väljare är mer positiva till abort än polska högerpopulistiska väljare. Men

även att det finns polska högerpopulistiska väljare som anser att abort alltid är motiverat. I Sverige är även högerpopulistiska väljare mer negativa till abort än övriga väljargrupper. Den största skillnaden i väljares abortattityder är mellan *Övrig partitillhörighet* i Sverige där medelvärdet ligger på 10 och *Högerpopulistisk partitillhörighet* i Polen där medelvärdet ligger på 1. Den beskrivande grafen i figur 5.1 stödjer H1 genom att visa att väljare med högerpopulistisk partitillhörighet är mer negativa till abort än väljare med övrig partitillhörighet.

Även H2 stöds utifrån figur 5.1 eftersom de polska väljare med högerpopulistisk partitillhörighet är mer negativa till abort än svenska väljare med högerpopulistisk partitillhörighet. Skillnaden mellan högerpopulistisk partitillhörighets och övrig partitillhörighets medelvärdet är för Sverige endast 2 skalsteg medan det är 4 skalsteg för Polen i abortattityd. Det är alltså större skillnad i abortattityder mellan partitillhörighetsgrupperna i Polen än i Sverige vilket ger stöd åt mina hypoteser.

Figur 5.1: Beskrivande graf för fördelningen av abortattityder hos väljare uppdelat utifrån partitillhörighet samt land.

Källa: European Values Study 2017

Kommentar: Visar skillnaden mellan abortattityder hos väljare med högerpopulistisk partitillhörighet och väljare med övrig partitillhörighet i Polen och Sverige. Y-axlen visar skalan för frågan Hur motiverat är: Abort, där 1=aldrig motiverat och 10=alltid motiverat.

5.2 Regressionsanalys

Regressionsanalysen, tabell 5.2, visar att sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och abortattityder är statistiskt signifikant, vilket stödjer H1. Samt att jämställdhetsregim som interaktivvariabel saknar statistisk signifikans vilket gör att H2 inte stämmer.

Tabell 5.2: OLS-regression över abortattityder (1-10, 1=aldrig motiverat, 10=alltid motiverat).

	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5	Modell 6
Partitillhörighet (1=Högerpopulist)	-4.273***	-2.180***	-1.871***	-2.435***	-1.983***	-1.848***
Jämställdhetsregim (1=Sverige, liberal)		3.921***	3.009***	3.749***	2.951***	2.844***
Interaktion_HPxJR				0.885***	0.375	0.391
Religiös praktik			0.371***		0.380***	0.365***
Kön (1=Man)			0.297**			0.302**
Ålder			0.000			0.000
Utbildningsnivå			0.007			0.008
Hushållsinkomst			0.465***			0.466***
Stadsstorlek			0.159**			0.157**
Intercept	7.417	4.598	3.249	4.721	3.322	1.490
R² (justerat)	0.268	0.501	0.531	0.503	0.531	0.545
Frekvenser	1688	1688	1688	1688	1688	1688

Signifikansnivåer: +: $p < 0,1$, *: $p < 0,05$, **: $p < 0,01$, ***: $p < 0,001$

Källa: European Values Study 2017

Kommentar: Tabell 5.2 visar OLS-regressionen för partitillhörighet (oberoende variabel), abortattityder (beroende variabel) och jämställdhetsregim (interaktions variabel) samt kontrollvariabler.

Utifrån modell 1 kan avläsas att högerpopulistisk partitillhörighet har ett statistiskt signifikant och negativt samband med högerpopulistiska väljares abortattityder. Det ger stöd till *H1: Högerpopulistisk partitillhörighet leder till mer konservativa abortattityder hos högerpopulistiska väljarna*. Koefficienten för partitillhörighet är -4.273 vilket innebär att ett skifte från 0-1, mot högerpopulistisk partitillhörighet, är relaterad till -4.273 steg i abortattityder på en skala 1-10. Tendensen att anse att abort alltid är motiverat sjunker när väljaren har högerpopulistisk partitillhörighet. Högerpopulistisk partitillhörighet är signifikant i alla

modeller vilket innebär att sambandet mellan partitillhörighet och abortattityder fortsatt är meningsfullt vid kontroll av andra variabler.

I modell 2 går det att se att den unika effekten för partitillhörighet sjunker när jämställdhetsregim används som oberoende variabel. Även i modell 4 sjunker den unika effekten av partitillhörighet när kontrollvariablerna ingår. Däremot är partitillhörighet fortsatt signifikant i modell 2 och 4, vilket innebär att även om den unika effekten sjunker finns det fortsatt ett signifikant samband mellan högerpopulistisk partitillhörighet och abortattityder.

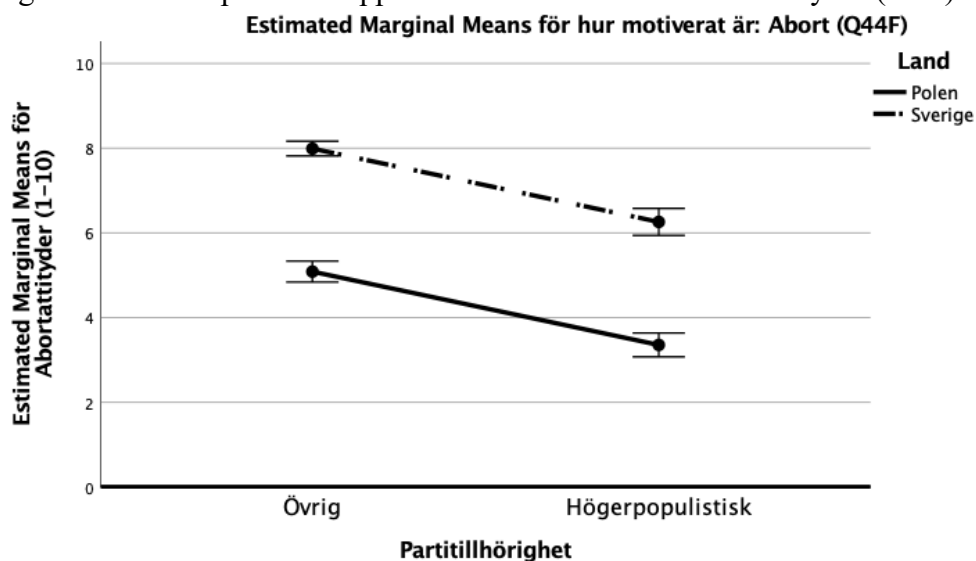
Den intressanta skillnaden är mellan modell 1 och modell 2 där R^2 värdet ökar, vilket innebär att högerpopulistisk partitillhörighet och jämställdhetsregim förklarar ungefär hälften av variationen i väljarnas abortattityder. Skillnaden i R^2 mellan modell 1 och 2 visar att nästan 25% av variationen i abortattityderna förklaras av huruvida respondenten befinner sig i Polen eller Sverige. Den totala effekten i modell 2 syns i värdet på R^2 som ligger på 0.501, vilket innebär att jämställdhetsregim och högerpopulistisk partitillhörighet förklarar ca 50% av variationen i högerpopulistiska väljares abortattityder.

Utifrån resultatet i modell 4 har högerpopulistisk partitillhörighet en större effekt på väljares abortattityder i en konservativ jämställdhetsregim än i en liberal jämställdhetsregim. Alltså att en högerpopulistisk väljare i Polen påverkas mer i sina abortattityder av sin partitillhörighet än en högerpopulistisk väljare i Sverige. Resultatet för interaktionsvariabeln tolkas som effekten av partitillhörighet för Sverige, eftersom Sverige är kodad som 1 (SPSS akuten, 2022). Däremot i modell 5 och 6 förändras signifikansen för interaktionseffekten när kontrollvariablerna inkluderas vilket innebär att sambandet inte finns vid kontroll för andra variabler. Det innebär att interaktionseffekten inte har en statistisk signifikant effekt på sambandet, alltså visar resultatet inget stöd för H2.

Resultatet för modell 5 visar att inkluderingen av *religiös praktik* gör att jämställdhetsregim som interaktiv variabel inte är statistisk signifikant. Stor del av skillnaden i abortattityder hos individer från Polen och Sverige förklaras alltså av individernas religiösa praktik. Det kan förklaras med tidigare forsknings konstaterande av det starka sambandet mellan religiös praktik och abortattityder (Halman & van Ingen, 2015; Hayes & McKinnon, 2018) samt att människor i Polen är mer religiösa än människor i Sverige.

I figur 5.2 illustreras det förutspådda värdet på abortattityder i olika jämställdhetsregimer utifrån modell 6. Där är resultatet för *interaktion_HPxJR* fortsatt inte statistisk signifikant men det är *högerpopulistisk partitillhörighet* och *jämställdhetsregim*. Koefficienterna för *högerpopulistisk partitillhörighet* och *jämställdhetsregim* minskar även väldigt lite mellan modell 5 och 6 vilket tyder på att *religiös praktik* förklarar skillnaden mellan Polen och Sverige för sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och abortattityder. Figur 5.2 visar skillnaden mellan det uppskattade värdet för abortattityderna beroende på jämställdhetsregim och partitillhörighet. Resultatet i figur 5.2 visar att det förväntade sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och abortattityder är likadant i Polen och i Sverige. Sambandet är alltså lika starkt i både Polen och Sverige, vilket dementerar H2.

Figur 5.2: Profile plot över uppskattat medelvärde för Abortattityder (1-10).

Covariates appearing in the model are evaluated at the following values: how often attend religious services (Q15) = 4.70, sex respondent (Q63) = 1.52, age recoded (6 intervals) (Q64) = 4.16, educational level respondent: recoded (Q81) = 2.29, household total net income (Q98) (income level) = 2.0930, size of town where interview was conducted Q106 (5 categories) = 3.06

Error bars: 95% CI

Källa: European Values Study 2017

Kommentar: Grafen är gjord utifrån det uppskattade värdet på abortattityder en respondent bör ha beroende på om den tillhör övrig eller högerpopulistisk partitillhörighet. Det förutspådda värdet på Abortattityder är gjort utifrån modell 6. Värdena i grafen är baserade på medelvärden för kontrollvariablerna.

6. Avslutande diskussion

Syftet med uppsatsen var att undersöka i vilken utsträckning det finns ett samband mellan högerpopulistisk partitillhörighet och konservativa abortattityder samt i vilken utsträckning sambandet påverkas av en konservativ och av en liberal jämställdhetsregim. Resultatet stöttar H1 *att det finns ett positivt samband mellan högerpopulistisk partitillhörighet och konservativa abortattityder* eftersom högerpopulistisk partitillhörighet är statistiskt signifikant i alla modeller även med kontrollvariabler. Däremot stöttar inte resultatet H2 *I en konservativ jämställdhetsregim är sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och konservativa abortattityder starkare än i en liberal jämställdhetsregim* eftersom interaktionseffekten förlorar sin signifikans vid inkludering av kontrollvariabler.

Det var något förvånande att högerpopulistisk partitillhörighet inte förlorade statistisk signifikans vid kontroll för religiös praktik eftersom den tidigare forskningen konstaterat ett starkt samband mellan religion och abortattityder. Jämställdhetsregim förlorar statistisk signifikans som interaktiv variabel men inte som oberoende variabel vilket innebär att jämställdhetsregim har ett samband med abortattityder men inte en inverkan på sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och abortattityder. Det tyder på att högerpopulistisk partitillhörighet påverkar abortattityder oberoende av religion vilket bidrar till forskningen om abortattityder. Resultatet visar att sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och abortattityder är lika starkt i Polen och Sverige. Min variabel för jämställdhetsregim inkluderar alla skillnader mellan Polen och Sverige vilket inte ger ett generaliserbart resultat eftersom det kan vara andra skillnader mellan just Polen och Sverige som påverkar. Framtida forskning bör därför isolera effekten av jämställdhetsregimen för ytterligare förståelse.

Koefficienten för högerpopulistisk partitillhörighet blir mindre när jag kontrollerar för jämställdhetsregim som oberoende variabel, alltså minskar styrkan av sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och abortattityder. Jämfört med kontrollvariablerna är koefficienten för partitillhörighet fortsatt stor egentligen och intressant är att den är större än religiös praktik, tidigare forskning tyder på att religion skulle ha större inverkan på abortattityder än högerpopulistisk partitillhörighet. Det kan förklaras genom brist i operationalisering av en religiös person och dess religiösa praktik, däremot har tidigare forskning använt sig av samma operationalisering (Halman & van Ingen, 2015; Hayes & McKinnon, 2018) och därför bör det vara trovärdigt även i mitt fall. Högerpopulistisk partitillhörighet har större påverkan än tidigare trots men mindre påverkan än jämställdhetsregim eftersom den koefficienten är markant större i alla modeller.

Slutsatsen som kan dras utifrån resultatet är att det inte finns en signifikant påverkan från jämställdhetsregimer på sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och väljares abortattityder. Det innebär att sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och högerpopulistiska väljares abortattityder bör vara lika starkt oavsett liberal eller konservativ jämställdhetsregim. I fallet för Polen och Sverige motsäger resultatet tidigare forsknings teorier kring att elitensinflytande på jämställdhetspolicys är starkare i konservativa jämställdhetsregimer (Bulut & Yiladirim, 2020). Det tyder på att jämställdhetsregim har större påverkan än högerpopulistisk partitillhörighet för väljarnas abortattityder. Det kan bero på att urvalet är skevt fördelat mellan polska och svenska respondenter och att polska respondenter är konservativare än svenska. För att kontrollera för det skulle det i framtiden vara gynnsamt att

inkludera andra variabler som skiljer länderna åt eftersom jag inte kan garantera att andra faktorer som skiljer mellan Polen och Sverige inte påverkat mitt resultat.

Tidigare forskning har pekat ut religion som en av de största drivande faktorerna till väljarnas negativa abortattityder (Halman & van Ingen, 2015; Hayes & McKinnon, 2018) och det var därför förvånande att se att högerpopulistisk partitillhörighet inte förlorade signifikans eller sjönk mer i sin unika effekt vid inkludering av religion som kontrollvariabel. Samt att sambandet är lika starkt i Polen och Sverige trots deras olika nivå av sekularisering och inflytande från kyrkan. Ytterligare intressant är resultatet för kön som i mitt fall blir signifikant, vilket kön inte blivit i tidigare forskning (Jelen & Wilcox, 2005; Osborne et al., 2022). Ålder har däremot inte någon statistisksignifikans vilket är förvånande och motsäger tidigare forskning. Kontrollvariablerna i min studie kontrollerar däremot endast för skillnader på individnivå och på grund av begränsningar i datasetet har jag inte haft tillgång till variabler som kontrollerar på samhällsnivå. För att undersöka effekten på samhällsnivå är det bäst att jämföra många länder, alltså fler än bara Polen och Sverige, så det finns variation i variablerna på samhällsnivå, något framtida forskning kan göra.

Sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och abortattityder är signifikant och negativ vilket innebär att det finns ett samband mellan högerpopulistisk partitillhörighet och konservativa abortattityder. Det är däremot inte bevisat att sambandet innebär att det är högerpopulistisk partitillhörigheten som påverkar väljarnas abortattityder och inte tvärtom, men med grund i tidigare forskning (Slothuus & Bisgaard, 2021) finns det tecken på att så är fallet. Förutsatt att väljare kan välja partier utifrån vilket parti som representerar sina åsikter är det rimligt att tro att sambandet även verkar från väljares abortattityd till partitillhörighet.

Det vore fortsatt intressant att undersöka sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och abortattityder över tid när högerpopulistiska värderingar normaliseras. Eftersom väljarnas medvetenhet om partiets ståndpunkter kan tros påverkar vilket parti de väljer att tillhöra eller om det är deras abortattityder de ändrar utifrån partiet. På grund av en kandidatuppsats ramverk på 10 veckors arbetstid blev det en avgränsning som gjordes att inte jämföra över tid. Framtida forskning inom området kan därför undersöka sambandet över tid och med kontroll för fler skillnader mellan Polen och Sverige för att öka förståelsen av sambandet mellan högerpopulistisk partitillhörighet och väljares abortattityder. Följden om högerpopulistisk partitillhörighet påverkar abortattityder, och sambandet är lika starkt i olika kontexter, är att det är viktigt att ta åtgärder för att försäkra aborträttigheter, även i liberala och progressiva jämställdhetsregimer som Sverige. Sveriges progressiva och liberala jämställdhetsregim skyddar alltså inte från högerpopulismens påverkan på konservativa abortattityder.

Referenser

- Adams, G. D. (1997). Abortion: Evidence of an Issue Evolution. *American Journal of Political Science* 41(3), 718-737. URL: <https://www.jstor.org/stable/2111673>
- Akkerman, T. (2015). Gender and the radical right in Western Europe: a comparative analysis of policy agendas. *Patterns of Prejudice*, 49(1), 37-60. DOI: 10.1080/0031322X.2015.1023655
- Amnesty (2021). *En mörk dag för polska kvinnor*. URL: <https://www.amnesty.se/aktuellt/en-mork-dag-for-polska-kvinnor-polens-regering-tillkannager-nastan-heltackande-abortforbud/> (hämtad: 2022-12-22).
- Auers, D. & Kasekamp, A. (2013) Comparing Radical-Right Populism in Estonia and Latvia. I R. Wodak, M. KhosraviNik & B. Mral. *Right-Wing Populism in Europe*, (s.234-248). Bloomsbury Academic.
- Bullock, J. (2011). Elite Influence on Public Opinion in an Informed Electorate. *American Political Science Review*, 105(3), 496-515. DOI: 10.1017/S0003055411000165
- Bulut, A. T. & Yildirim, M. T. (2021). Elite Influence on Attitudes About Gender Egalitarianism: Evidence from a Population-Based Survey Experiment. *Political Behavior* (2021). <https://doi.org/10.1007/s11109-021-09722-w>
- Carmines, E. G., Gerrity, J. C. & Wagner M. W. (2010). How Abortion Became a Partisan Issue: Media Coverage of the Interest Group-Political Party Connection. *Politics & Policy* 38(6), 1135–1158. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1747-1346.2010.00272.x>
- Dahlström, A. (2010). *I Det Tysta – Resor på Europas abortmarknas*. Atlas. ISBN: 9789173896573
- Dietze, G. & Roth, J. (2020). Right-Wing Populism and Gender: A Preliminary Cartography of an Emergent Field of Research. I G. Dietze & J. Roth (Red.), *Right-Wing Populism and Gender: European Perspectives and Beyond*. (2020, s.7-22). Transcript Gender Studies. URL: https://books.google.se/books?hl=sv&lr=&id=gyjfDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=related:ogNhWRuTE1EJ:scholar.google.com/&ots=V1OaaEt-Ci&sig=bcZLobQJ8_dAq26LfNnhHDb3RzU&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
- Donà, A. (2020). What's gender got to do with populism?. *European Journal of Women's Studies*, 27(3), 285-292. DOI: 10.1080/1071773/5103505608628020992299222
- Esping-Andersen, G. (1990). *The three worlds of welfare capitalism*. Princeton University Press.
- EVS (2022). European Values Study 2017: Integrated Dataset (EVS 2017). *GESIS, Cologne*. ZA7500 Data file Version 5.0.0, <https://doi.org/10.4232/1.13897>.
- Expo (2019). *Lag och rättvisa går framåt i Polen*. URL: <https://expo.se/2019/10/lag-och-r%C3%A4ttvisa-g%C3%A5r-fram%C3%A5t-i-polen> (hämtad: 2022-12-22)
- Fiala, C., Agostini, A., Bombas, T., Lertxundi, R., Lubusky, M., Parachini, M. & Gemzell-Danielsson, K. (2022). Abortion: legislation and statistics in Europe. *The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, 27(4), 345-352. DOI: 10.1080/13625187.2022.2057469

- Gwiazda, A. (2021a). Analysing the “what” and “when” of women’s substantive representation: the role of right-wing populist party ideology. *East European Politics*, 37(4), 681-701. DOI: 10.1080/21599165.2021.1873775
- Gwiazda, A. (2021b). Right-wing populism and feminist politics: The case of Law and Justice in Poland. *International Political Science Review*, 42(5), 580-595. DOI: 10.1177/0192512120948917
- Halman, L. & van Ingen, E. (2015). Secularization and Changing Moral Views: European Trends in Church Attendance and Views on Homosexuality, Divorce, Abortion, and Euthanasia. *European Sociological Review*, 31(5), 616-627. DOI: 10.1093/esr/jcv064
- Hayes, B. C. & McKinnon, A. (2018). Belonging without believing religion and attitudes towards gay marriage and abortion rights in Northern Ireland. *Religion, State & Society*, 46(4), 351-366, DOI: 10.1080/09637494.2018.1467190
- Jelen, T., & Wilcox, C. (2005). Continuity and Change in Attitudes Toward Abortion: Poland and the United States. *Politics & Gender*, 1(2), 297-317. doi:10.1017/S1743923X05050099
- Jelen, T. G., O’Donnell, J., & Wilcox, C. (1993). A Contextual Analysis of Catholicism and Abortion Attitudes in Western Europe. *Sociology of Religion*, 54(4), 375–383. <https://doi.org/10.2307/3711780>
- Kulczycki, A. (1995). Abortion Policy in Postcommunist Europe: The Conflict in Poland. *Population and Development Review*, 21(3), 471–505. <https://doi.org/10.2307/2137747>
- Kwak, A. (2022). The Polish family in transition: a shift towards greater gender equality?. *Contemporary Social Science*, 17(4), 340-352. DOI: 10.1080/21582041.2022.2077419
- Leeper, T. J. & Slothuus, R. (2014). Political Parties, Motivated Reasoning, and Public Opinion Formation. *Advances in Political Psychology*, 35(1), 129-156. DOI: 10.1111/pops.12164
- Lane, L., Spehar, A. & Johansson, H. (2011) Familj och familjepolitik i Europa. I L. Berg & A. Spehar (Red.), *EU och välfärdens Europa – familj, arbetsmarknad och migration* (uppl. 1:2, s.99-156). Förlag: Liber.
- Motion: 2020/21:2613. Översyn av praxis vid sen abort. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/oversyn-av-praxis-vid-sen-abort_H902217
- Motion: 2017/18:1625. Sänkning av gränsen för fri abort. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/sankning-av-gransen-for-fri-abort_H5021625
- Motion: 2014/15:2608. Förebyggande arbete för att minska antalet aborter. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/forebyggande-arbete-for-att-minska-antalet-aborter_H2022608
- Mulinari, D. & Neergaard, A. (2017). We are Sweden Democrats because we care for others: Exploring racism in the Swedish extreme right. *European Journal of Women’s Studies*, 2(1), 43-56. DOI: 10.1177/1350506813510423
- Myck, M., Oczkowska, M. & Król, A. (2021). *The double burden of paid and unpaid work on women in Poland*. Frogge Policy Brief 4. URL: https://freepolicybriefs.org/wp-content/uploads/2021/12/20211221-frogee-policybrief-4-eng_pol_fin.pdf

- Nationalencyklopedin. *Sverigedemokraterna*. <http://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/sverigedemokraterna> (hämtad 2022-12-22).
- Nationalencyklopedin. *Europeiska konservativa och reformister*. <http://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/europeiska-konservativa-och-reformister> (hämtad 2022-12-22)
- New York Times. (2022). *French Lawmakers Back Bill to Enshrine Abortion Rights in Constitution*. <https://www.nytimes.com/2022/11/24/world/europe/france-abortion-rights-constitution.html> (hämtad: 2022-12-08).
- Off, G. (2022). Gender equality salience, backlash, and radical right voting in the gender-equal context of Sweden. *West European Politics*. DOI: 10.1080/01402382.2022.2084986
- Osborne, D., Huang, Y., Overall, N. C., Sutton, R. M., Petterson, A., Douglas, K. M., Davies, P. G. & Sibley, C. G. (2022). Abortion Attitudes: An Overview of Demographic and Ideological Differences. *Advances in Political Psychology* 0(0). 1-48. DOI: 10.1111/pops.12803
- Roth, J. (2021). The Gendered Politics of Right-Wing Populism and Intersectional Feminist Contestations. I M. Oswald (red.) *The Palegrave Handbook of Populism* (s.291-299). URL: https://books.google.se/books?id=68hOEAAAQBAJ&pg=PA291&lr=&hl=sv&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false
- Santoro L. R., Assaf E., Bond R. M., Cranmer S. J., Kaizar E. E. & Sivakoff D. J. (2021). Exploring the direct and indirect effects of elite influence on public opinion. *PLoS ONE* 16(11), 1-15. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0257335>
- Slothuus, R. & Bisgaard, M. (2021). How Political Parties Shape Public Opinion in the Real World. *American Journal of Political Science* 65(4), 896-911. DOI: 10.1111/ajps.12550
- SPSS akuten – interaktionsvariabel. URL: <https://spssakuten.com/2010/03/29/guide-regressionsanalys-med-interaktionseffekter/> (hämtad: 2022-12-04).
- Sümer, S. (2009). Chapter one – introduction. *European Gender Regimes and Policies: Comparative Perspectives* (s.1-23). Farnham: Ashgate.
- Towns, A., Karlsson, E. & Eyre, J. (2014) The equality conundrum: Gender and nation in the ideology of the Sweden Democrats. *Party Politics*, 20(2), 237–247. DOI:10.1177/1354068813520272
- Valmyndigheten. (2022). *Valresultat 2022*. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2022/valresultat.html> (hämtad: 2022-11-15).
- Vössing, K. (2020). Shaping Public Opinion about Regional Integration: The Rhetoric of Justification and Party Cues. *Political Studies* 69(3), 492-513. DOI: 10.1177/0032321720905130
- Walby, S. (2009). *Globalization and Inequalities. Complexity and Contested Modernities*. Sage. ISBN: 978-0-8039-8517-9
- Walby, S. (2020). Varieties of Gender Regimes. *Social Politics* 27(3), 414-431. DOI:10.1093/sp/jxaa018

Wang, G. (2004). Social and cultural determinants of attitudes toward abortion: a test of Reiss' hypotheses. *The Social Science Journal*, 41(2004),93-105. DOI:10.1016/j.soscij.2003.10.008